

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva Kolledž

Õppekava “Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas”

Kersti Kärvet

**ÕPETAJATE ARUSAAM ÕUESÕPPEST JA ARVAMUSED
SELLE REGULAARSE RAKENDAMISE VAJALIKKUSEST
JÕELÄHTME LASTEAEDADE NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Lehte Tuuling MA

Narva 2024

Kinnitus

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Kersti Kärvet

/allkirjastatud digitaalselt/

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kersti Kärvet,

1. Annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose “Õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused selle regulaarse rakendamise vajalikkusest Jõelähtme lasteaedade näitel”, mille juhendaja on Lehte Tuuling, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Narvas, 19.05.2024

SUMMARY

The title of this thesis is 'Teachers' Understanding of Outdoor Learning and their Views About the Necessity of its Regular Implementation on the Example of Jõelähtme Kindergartens'. Several previous studies show that outdoor learning is important for the comprehensive support of a child's development. They also show that teachers consider outdoor learning very important, but they tend to apply it rather infrequently and irregularly. The aim of the thesis is to explore teachers' understanding of outdoor learning within the three kindergartens of Jõelähtme Parish, as well as their perspectives regarding the necessity of regular outdoor learning practices.

Outdoor learning is important because it allows learning in an authentic environment and engages all the senses. Being outdoors helps develop a child's physical skills as they explore, think, experiment, and reach conclusions through these activities. Outdoor activities support children's physical, social, and emotional development, which in turn has an impact on the child's short-term and long-term development.

The research was carried out in three kindergartens in Jõelähtme Parish with a total of 14 teachers participating. The study applied a qualitative research approach and semi-structured interviews were used as a data collection method. The data were analysed using qualitative content analysis, which involved the systematic classification and coding of the information collected with the aim of finding similar patterns. The results showed that teachers consider outdoor learning very important for supporting a child's diverse development. However, they do not implement it on a regular basis. The main obstacles identified were adverse weather conditions difficulty in planning outdoor learning, and the fact that planning takes longer than for indoor activities.

From the results of the research, it can be concluded that teachers are aware of the need to regularly implement outdoor learning, but need training and support in planning outdoor learning.

Keywords: Outdoor learning, child development, methods of outdoor learning, opinions of teachers.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	6
1. ÕUESÕPPE REGULAARSE RAKENDAMISE VAJALIKKUS LASTEAIAS	8
1.1. Õuesõppe mõiste ja sisu	8
1.2. Õuesõppe regulaarse kasutamise tähtsus lapse arengu toetamisel	9
1.3. Õuesõppe läbiviimiseks kasutatavad meetodid	10
1.4. Õuesõppe positiivsed ja negatiivsed aspektid ning takistused selle regulaarsel rakendamisel	15
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	18
2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused	18
2.2. Uurimismeetodite valik ja kirjeldus	19
2.3. Uurimistöö valimi moodustamine ja kirjeldus	19
2.4. Uurimisprotseduuri ja andmeanalüüsi kirjeldus	20
3. UURIMISTULEMUSED	22
3.1. Õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest	22
3.2. Õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajalikkusest ja selle positiivsetest ning negatiivsetest aspektidest	27
3.3. Õpetajate arvamused võimalustest ja takistustest õuesõppe rakendamisest lasteaedades	30
3.4. Arutelu	34
KOKKUVÕTE	39
KASUTATUD KIRJANDUS	41
LISA	43

SISSEJUHATUS

Antud teema valikul sai määravaks asjaolu, et nii Eestis kui ka mujal riikides läbi viidud uuringud näitavad, et õpetajad peavad õuesõpet küll oluliseks, kuid rakendavad seda siiski harva ja ebaregulaarselt, tuues välja mitmeid erinevaid põhjuseid. Varasematest uuringutest on lisaks välja tulnud, et inimestel on üldiselt keskkonna teemade vastu huvi vähenenud.

Ühe sellise uuringuna saab välja tuua Keskkonnaministeeriumi poolt tellitud Eesti elanike 2020. aasta keskkonnateadlikkuse uuringu. Antud uuringust selgus, et 2020. aasta tulemustega võrreldes on 2022. aasta uuringu andmete tulemusel Eesti elanike huvi kahjuks keskkonna teemade vastu vähenenud. Antud uuringus on välja toodud puudujääke inimeste süsteemses arusaamises argitegevuste keskkonnamõjust (Keskkonnaamet, 2022, lk 9). Uuringus tuuakse välja ka, et keskkonnaharidus peaks alguse saama juba lasteaias ning keskenduma peaks eelkõige inimese ja keskkonna vaheliste suhete selgitamisele, mis viiks terviklikule arusaamale sellest, et keskkonnahoid on kasulik kõigile (Keskkonnaamet, 2022, lk 10). Sama seisukohta, et keskkonnaharidus peaks alguse saama lasteaiast toetab ka Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) § 17 lg 5–6, kus on öeldud, et lasteaias lõpuks peaksid lapsed oskama väärtustada keskkonda hoidvat mõtteviisi ning märkama nähtusi ja muutusi looduses. Üheks keskkonnahariduse meetodiks saabki lasteaias rakendada õuesõpet, mis hõlmab õppimist looduses ehk ehedas keskkonnas. Keskkonnaharidus peaks muutma inimeste hoiakuid ning õpetama tegema teadlikke valikuid jätkusuutliku arengu ja looduskeskkonna säilimise nimel (Kikas, 2009, lk 4). Kikas (2009 lk 5) on öelnud, et keskkonnahariduse kvaliteet sõltub eelkõige õpetajate valmisolekust, teadmistest ja oskustest integreerida keskkonnaprobleeme õppesse.

Seda, et Eestis ja mujal maailmas rakendatakse õuesõpet vähe ja ebaregulaarselt kinnitavad erinevad uuringud. Näiteks Tuulingu, Ugaste & Õuna (2018) uuringust õuesõppe läbiviimise osas selgus, et õpetajad peavad õuesõpet küll väga oluliseks, kuid ei rakenda seda siiski kuigi sageli. Sama kinnitavad ka hilisemalt läbi viidud bakalaureusetööde uuringud. Keller (2022) ja Peeba (2023) uurimistöödest selgus samuti, et õpetajad peavad õuesõpet küll oluliseks, kuid ei rakenda seda korrapäraselt, tuues välja erinevaid põhjuseid. Samasuguste tulemusteni on jõutud ka teistes riikides. Erdem (2018) viis uurimust läbi Türgi lasteaiasõpetajate seas, millest selgus, et kõik lasteaiasõpetajad toetavad õuesõppe läbiviimist ning teavad, et õuesõpe toetab laste füüsilist ja motoorset arengut, kuid olenemata sellest ei rakenda nad seda regulaarselt. Kiviranta et al., (2023) analüüsisid ja sünteesisid 20 uuringut 10 erinevast

riigist, mis käsitlesid õues õppimise eeliseid ja väljakutseid alushariduses. Ka nende uuringust tuli välja, et õpetajad rakendavad õuesõpet vähe ja ebaregulaarselt. Kuigi koolieelses eas on võimalus panna alus inimese hoiakutele ja väärtushinnangutele, on murettekitav, et õpetajad praktiseerivad õuesõpet ebaregulaarselt. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö probleemiks, et õpetajad peavad küll õuesõpet oluliseks, kuid ei rakenda seda siiski regulaarselt.

Uurimistöö eesmärk on välja selgitada kolme Jõelähtme valla lasteaia õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused õuesõppe regulaarse rakendamise vajalikkusest koolieelses eas.

Eesmärgi saavutamiseks on püstitatud peamised uurimisküsimused:

1. Millised on õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest?
2. Millised on õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajadustest ning selle positiivsed ja negatiivsed aspektid?
3. Millised võimalused ja takistused on regulaarseks õuesõppe rakendamiseks lasteaia õpetajate hinnangul?

Uurimistöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis selgitatakse õuesõppe mõistet ja sisu, õuesõppe regulaarse kasutamise tähtsust lapse arengu toetamisel, tutvustatakse õuesõppes kasutatavaid meetodeid, tuuakse välja positiivsed ja negatiivsed aspektidid ning võimalikud ohud selle rakendamisel. Teises peatükis kirjeldatakse uurimistöö metoodikat, kus on põhjendatud uurimismeetodi valikut, valimit ja kirjeldatud uurimisprotseduuri. Kolmandas peatükis analüüsitakse uuringu tulemusi õpetajate arusaamadest õuesõppest ja selle regulaarse rakendamise vajalikkusest. Uurimistöö tulemuste põhjal antakse ülevaade lasteaedade juhtkonnale ja õpetajatele õuesõppe regulaarse rakendamise kitsaskohtadest ning arutletakse võimalike lahenduste üle, võttes arvesse lasteaia eripärasid.

1. ÕUESÕPPE REGULAARSE RAKENDAMISE VAJALIKKUS LASTEAIAS

Selles peatükis antakse ülevaade õuesõppe mõistest ja sisust ning õuesõppe regulaarse kasutamise tähtsusest lapse arengu toetamise eesmärgil. Lisaks tuuakse välja õuesõppes rakendatavaid erinevaid meetodid ning käsitletakse positiivseid ja negatiivseid aspekte.

1.1. Õuesõppe mõiste ja sisu

Õuesõppe ajaloolised juured ulatuvad Joonia loodusfilosoofideni juba enne Platonit ja Aristotelest ning rajaneb kogemusel ja tegevusel, võimaldades mitmekesiseid kokkupuuteid looduse, kultuuri ja ühiskonnaga (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 14).

Eesti õuesõppe juured ulatuvad 20. sajandi esimesse kolmandikku, mil kooliuuendusteadlane ja pedagoog Johannes Käis integreeris koduloo õpetamise kooliprogrammidesse ning kujundas Eesti loodusõpetuse metoodika. Sellega kaasnes tema algatusel kooliaedade rajamine, õppekäikude ja vaatluste soodustamine õues, samuti õppevahendite- ja kogude valmistamine. Ta rõhutas, et looduse hoidma õppimiseks on oluline arendada ja süvendada armastust looduse vastu. Looduse tundmine ning selle mõistmine on eeltingimus loodusarmastusele, sest me suudame armastada vaid seda, mis on meile tuttav ja vaimselt lähedal (Käis, 1996, lk 160–161). Sellepärast on juba lapseas oluline teha tutvust loodusega, sest loodushoiu aluseks on looduse tundmine ning siis on ka täiskasvanuna meid ümbritseva looduse vastu huvi suurem (Tuuling, 2013, lk 97–98).

Maaailmas ei ole ühtset määratlust õuesõppe kohta. Iga riik, ülikool või koolkond kasutab omaenda mõistet. Meil Eestis kasutusel olev definitsioon ütleb, et õppimine toimub autentses ja õppimist toetavas keskkonnas ehk õues. (Sarv & Vilbaste, 2009, lk 14; Tuuling, 2013, lk 99)

Õuesõppet võib tõlgendada erinevatest aspektidest lähtuvalt. Tuuling (2017, lk 119) on öelnud, et õuesõpe on filosoofiline lähenemine õppimisele ja õpetamisele, mis eeldab enamasti tegevusi looduskeskkonnas (mitte alati), toetudes õppija aktiivsusele ja kõikide meelte kasutamisele. Käis (1996, lk 160) on välja toonud, et õuesõpe on dünaamiline protsess, kus toimub looduskeskkonnaga lähem tutvumine, mis omakorda mõjutab isiksuse kujunemist ja kodanikualgatust. Tõeline eesmärk loodusõpetuses seisneb noorte vaimsete võimete ja kõrgemate väärtuste (kõlbeliste, eetiliste ja intellektuaalsete) arendamises. Dahlgren ja Szczepanski (1998, lk 14) on rõhutanud, et õuesõppe üks põhisihte on arendada

hoolivust meie loodus- ja kultuurikeskkonna vastu ning vastutustunnet elava ees.

Õuesõppe läbiviimisel rakendatakse mitmesuguseid õppemeetodeid, milleks on vaatlused, temaatilised mängud, matkad ja katsed ning viibimine õuekeskkonnas on tõhusaim viis selle tundmaõppimiseks (Vihman, 2016, lk 7–8). Lisaks sellele moodustavad õuesõppe identiteedist keskse osa terviklik kogemus, teemaline integreeritus ja õppija otsekontakt õpitava objektiga (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 51).

Õues õppimine on muutunud viimastel aastatel üha populaarsemaks, kuna see võimaldab õppimist ehedas ja toetavas keskkonnas, kus kõigi meeltega toimub vahetu õppimine, soodustades katsetamist, uurimist, vaatlust ning arendades koostööoskust. (Tuuling, 2013, lk 98; Raadik, 2009, lk 7) Õuesõppe keskkonnad pakuvad unikaalseid olukordi, mida ei saa jäljendada siseruumides (Ambrose & Armstrong, 2009; Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 23).

Lapse jaoks on õppimise käigus oluline teada saada, et millal, kus ja miks talle omandatud teadmisi vaja läheb. Õuesõppe võimaldab seda kõike, kuna loodus- või muus ehedas keskkonnas (park, aed loomaaed vms) tegutsemine võimaldab avastus-, probleem- ja aktiivõpet, aidates õppijal mõista, millal, kus ja miks tema õppimisel saadud teadmisi vaja on ning kuidas neid oskusi praktikas rakendada. (Raadik, 2009, lk 7)

Kokkuvõtvalt saab öelda, et õuesõppel ei ole ühtselt mõistetavat definitsiooni. Selle lähenemisviisi oluliseks tunnuseks on autentne õpikeskkond, kõikide meelte kasutamine ja lapse aktiivne osalemine uute teadmiste ja oskuste omandamise protsessis.

1.2. Õuesõppe regulaarse kasutamise tähtsus lapse arengu toetamisel

Tänapäeva ühiskonnas on paljud inimesed üha vähem seotud loodusega ning elavad pigem sümbolises maailmas. Linnakeskkonnas elevate inimeste jaoks on loodusest võõrandumise oht suurem, seega on eriti oluline just nende jaoks leida võimalusi looduses viibimiseks. Eemaldudes linnakärast, saame arendada oma kujutlusvõimet, loovust ja harmooniat, mis on olulised aspektid tervise ja heaolu seisukohast. (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 47–48)

Liikumine ja tegevused looduses, vabas õhus loovad võimaluse keskkonnavahetuseks ja loodusega kokkupuuteks ilma otseste saavutuste ja võitluseta. (Sandell, 2007, lk 26) Õues viibimine soodustab laste heaolutunnet ja aitab kaasa laste arengu kõikidele aspektidele

(Ambrose & Armstrong, 2009). Õuesõppe kaudu loome lastele tingimused saada ühiskonna täisväärtuslikeks, terveteks ja tasakaalukateks liikmeteks (Sarv & Vilbaste, 2009, lk 14).

Õues tegutsemine on lapse jaoks vajalik, kuna see soodustab lapse mitmekülgset arengut, võimaldades tal olla aktiivne ja pidevalt tegutseda ning samal ajal kasutades kõiki oma meeli. Samuti arenevad õues olles lapse kehalised oskused, kus laps uurib, mõtleb, katsetab ning jõuab läbi selle järeldusteni. Tuuling (2013, lk 98) Raadik (2009, lk 8) on lisanud, et värskes õhus viibimine elavdab mõttetegevust, suurendab mälu mahtu ning luustik ja lihased saavad tugevamaks ja treenitumaks.

Oluline osa on ka füüsilisel liikumisel, kuna tänapäeva laste murekohaks on ülekaalulisus. Füüsiline liikumine on tihedalt seotud ka lapse kognitiivse, tunnetusliku ja keelelise arenguga (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 47–48; Harding & Thomas, 2011, lk 14). Eelkooliealine laps vajab päevas vähemalt 60 minutit aktiivset füüsilist liikumist. See on oluline, et lapsel tekiks üldse huvi liikumise vastu ning 2–7 aastastel lastel kujunevad sel perioodil välja põhiliigutused. Lisaks toetab aktiivne füüsiline liikumine lapse emotsionaalset, sotsiaalset ja motoorset arengut. (Münti & Rae, 2021)

Laste arengu toetamine toimub ka õues mängimise kaudu, kus toimub nende füüsilise, sotsiaalse ja emotsionaalse arengu toetamine, mis omakorda avaldab mõju lapse lühiajalisele kui ka pikaajalisele arengule (Harding & Thomas, 2011, lk 12; Cox & Loebach, 2020).

Välismaal läbiviidud uuringute põhjal võib järeldada, et need lapsed ja õpetajad, kes viivad õppetööd rohkem õues läbi, on tervemad, tähelepanelikumad, tasakaalukamad ja rahumeelsemad (Tuuling, 2013, lk 98). Just tervislike põhjuste tõttu on oluline veeta rohkem aega õues (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 47).

Kokkuvõtvalt saab välja tuua mitmeid positiivseid mõjusid lapse arengule järgmiste eelistena: õuesõppe soodustab laste tervise parandamist, toetab emotsionaalset-, füüsilist-, sotsiaalset-, ja motoorset arengut. Lisaks soodustab õues viibimine mängulist tegevust ja koostööd ning aitab kaasa keskendumisvõime parandamisele.

1.3. Õuesõppe läbiviimiseks kasutatavad meetodid

Selles alapeatükis antakse ülevaade õuesõppe läbiviimisel rakendatavatest erinevatest meetoditest ning nende positiivsetest aspektidest.

KELA RÕK-s (2008) §5 lg 1 on välja toodud, et kõiki vajalikke teadmisi ja oskusi saab lasteaias arendada läbi mängu, vaatlemise, uurimise ja katsetamise erinevates keskkondades. Kõik need meetodid toetavad lapse eakohast arengut.

Rakendades erinevaid meetodeid on oluline tegevused ja eesmärgid hoolikalt läbi mõelda ja ette planeerida õuesõppe õnnestumise tagamiseks. Joseph Cornell, kes alustas juba 1970. aastal õpetamist loodusteadlasena on välja toonud, et õuesõppe õnnestumise osas tuleks arvestada mõne kindla põhimõttega:

- vähem õpetada, rohkem jagada - õpikust õpetamine ei anna sama tulemust, mis vahetu kogemuse jagamine;
- lapse tähelepanu tuleb suunata teadlikult ja targalt- esitades asjakohaseid küsimusi, juhtides laste tähelepanu helidele, vaatamisväärsustele jms. Õpetaja peaks näitama välja, et ka laste poolt avastatu on tema jaoks huvitav;
- kõigepealt vaata ja koge ning räägi hiljem - suuna lapsi vaikselt vaatlema ja hetk hiljem sellest rääkima, sest nii ammutavad lapsed infot paremini;
- saadud kogemus peaks olema laste jaoks rõõmus - lapsed on huvitatud õppimisest kui õpetaja suudab hoida õhkkonna rõõmsa ja entusiastlikuna. Oluline on ka õpetaja enda entusiasm, sest see on nakkav ja oluline väärtus. (Cornell, 1998, lk 13–15)

Õuesõppe alustalaks on avastusõpe, kus on oluline kaasata “kogu keha” õppimisprotsessi, peegeldades endas õpitud ja kogetut. Kui teadmised saavad kinnistuda läbi otsese kogemuse konkreetses keskkonnas, muutuvad need aktiivsemaks ja laste huvi selles keskkonnas tekkinud küsimuste vastu on positiivne. (Brügge & Szczepanski, 2007, lk 33) Avastusõppe metoodika toetab ja innustab lapse loomupärast uudishimu ning samal ajal on see teadlikult kavandatud õpetamisstrateegia, mis motiveerib lapsi omandama uusi teadmisi ja oskusi (Jaani et al., 2013).

Maret Vihman (2016, lk 7–8) on rõhutanud, et õuesõpe hõlmab aktiivset tegutsemist võimaldavaid õppemeetodeid, milleks on temaatilised mängud, õppekäigud, vaatlused, ja katsed ning viibimine ehedas looduskeskkonnas on tõhusaim viis selle tundmaõppimiseks.

Mäng. Tänapäeva laste elu on tihti kiire ja struktureeritud. Paljudel väikelastel jääb puudu ajast, et olla loominguline ja mänguline, kuid laste jaoks on oluline ja põhitegevus igapäevane katkematu mäng ning saada osa mitmekülgetest loova mängu võimalustest looduskeskkonnas. (Wilson, 2012, lk 47) Sama on välja toodud KELA RÕK-s (2008 § 12 lg 1) ja öelnud ka Käis (2018, lk 79), et eelkoolieas lapse peamiseks tegevuseks on mäng.

Mäng ei sea vausepiire, oluline on, et mäng oleks jõukohane, pakuks tegevusrõõmu, eneseteostust ning loovuse arengut (Raadik, 2009, lk 8). Mängu võib käsitleda kui struktureeritud õppetegevust, kus läbi mängitavate ülesannete toimub kogemuslik ja avastuslik õppimine (Talvik & Salumaa, 2003, lk 102). Näiteks maastikumäng, mis on aktiivõppemeetod ning mis võimaldab lastel avastada kodukeskkonda, loodust ning integreerida erinevaid valdkondi. Maastikumäng soodustab vaatlemisoskust, tähelepanu, mõtlemist, seoste loomist, toimetulekut erinevates olukordades, iseseisvust, suhtlemisoskust, julgust, loovust ja fantaasiat. (Vihman, 2016, lk 14) Mängides õpib laps nägema erinevates olukordades põhjuslikke seoseid ning ta õpib neid seostama igapäevaste tegevustega ning toimetulemisega (Käis, 2018, lk 168; Talvik & Salumaa 2003, lk 104). Mängu käigus arenevad lapse meeled, ta tutvub lähema ümbrusega, loob fantaasiarikkaid kujutluspilte ning omandab keele, läbi mille saab ta väljendada oma elamusi (Käis, 2018, lk 79). Mängus osaledes kogevad lapsed erinevaid stiimuleid ning arenevad füüsiliselt, sotsiaalselt, intellektuaalselt ja emotsionaalselt toetades nii lühiajalist kui ka pikaajalist mõju lapse arengule (Harding & Thomas, 2011, lk 12; Cox & Loebach, 2020).

Kokkuvõtvalt saab öelda, et mäng on lapse põhitegevus, mis on vajalik tema igakülgeks arenguks, mille käigus õpib laps nägema põhjuslikke seoseid erinevates olukordades ja seostama neid igapäevaste tegevustega.

Õppekäik. Õppekäik on meetod, mis võimaldab praktilist kokkupuudet igapäevaeluga ning ülesannete täitmist reaalses keskkonnas (Talvik & Salumaa, 2003, lk 112; Vihman, 2016, lk 13). Õppekäigu õnnestumiseks on oluline eelnev planeerimine, et saavutada seatud eesmärgid.

Planeerimisel tuleks silmas pidada:

- teekond oleks vaheldusrikas- rada võiks pakkuda erinevaid kõrgusi-, pinnast jms;
- teekond oleks väljakutseid esitav- lapsele võimetekohased ülesanded, mis pakuvad põnevust ja enese proovile panekut;
- teekonna kavandamisse kaasata lapsi- siis tunnevad lapsed kaasatust ja tänu sellele ka vastutust;
- sihtpunkti jõudmiseks mõelda erinevate radade võimalusele- et ootamatuste ilmnemisel saaks kasutada teist rada;
- planeerimisel mõelda ka sobivale riietusele- ilm võib muutuda ja sobiv riietus on vajalik, et viia õppekäik edukalt lõpuni. (Tuuling, 2017, lk 129–131)

Lisaks on enne õppekäiku oluline läbi viia õuetunni sissejuhatus, kus selgitatakse eesmärke ja ülesandeid. Ära ei tohi kindlasti unustada ka pärast õppekäiku kokkuvõtete tegemist, analüüsi ja järelduste tegemist. (Talvik & Salumaa, 2003, lk 112; Vihman, 2016, lk 13)

Õppekäiku saab rakendada nii teemat ettevalmistades kui ka kokkuvõttes (Talvik & Salumaa, 2003, lk 112). Tuuling (2017, lk 133) on öelnud, et õppekäikude peamine eesmärk on omandada uusi teadmisi ja kogemusi. Selle käigus ei tohi lapsed jääda passiivseteks kuulajateks vaid nad peaksid täitma konkreetseid ülesandeid.

Johann Basedow, kes oli suur õuesõppe pooldaja soovitas vähem uurida kirjandust, selle asemel teha rohkem õppekäike kohalikku ümberkaudsesse loodusesse (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 18). Õppekäigud looduses on vajalikud, sest need võimaldavad lastel liikuda looduses, õppida tundma erinevaid taimi ja loomi ning suunavad lapsi märkama ja mõistma looduslikku tasakaalu. Samuti annavad õppekäigud võimaluse kuulata erinevaid hääli ning katsuda oma käega erinevaid loodusobjekte, nagu puud, lehed, kännud, samblikud ja muld. (Tuuling, 2017, lk 131) Kui kaugemate õppekäikude läbiviimiseks ei ole aega või võimalusi, siis võib minna näiteks lähedal olevale liigirikkale haljasalale. Õppekäikudeks sobivad ka erinevad pargid, botaanikaaiad ja isegi vanad kalmistud. Lisaks mitmekesisele loodusele võimaldavad need kohad tutvustada ka kultuurilugu ja muinsuskaitset. (Masing, jt., 2001, lk 7–9) Tuuling (2017, lk 133) soovib pigem valida õppekäiguks läheduses kindlat kohta, kus lapsed saavad harjuda ning jälgida loodust erinevatel aastaegadel ning erineva ilmaga.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et õppekäik on praktiline meetod, mis võimaldab kokkupuudet igapäevaeluga, kus laps ei tohi jääda passiivseks kuulajaks.

Vaatlus. Vaatlus on meeleline tunnetus ja oluline õppemeetod loodus- ja koduloo tundmaõppimisel (Vihman, 2016, lk 12; Käis, 2018, lk 138). Vaatlused võivad olla nii personaalsed kui ka grupiviisilised, mille käigus avaneb võimalus kogeda midagi esmakordselt või teistmoodi. Vaadelda saab näiteks loodust, loomi, ajalugu, keskkonna seisundit jms. (Vihman, 2016, lk13)

Vaatlus eeldab vaatlusvõimet, mis on sünnipärane ja osaliselt arendatav harjutuse, juhtimise ja ergutuse kaudu. Vaatlusvõime tugevneb loomulikult arenemisel ning kiirustamine ei anna püsivaid tulemusi. Laste vaatlusvõime on küll tunduvalt nõrgem kui täiskasvanuil, kuid juba 6-aastase lapse nägemine, kuulmine jt meeled funktsioneerivad sama hästi nagu

täiskasvanul. Olenemata sellest on lapse tajumine siiski piiratud, sest vaatlus ei piirdu vaid väliste muljete passiivse vastuvõtuga vaid on seotud ka mõtlemise, praktilise tegevuse, huvide ja tahtega. (Käis, 2018, lk 139) Käis (2018, lk 138) on vaatlusprotsessis toimuvate osategevustena välja toonud: meeleliste kogemuste saamise, keskendumise vaadeldavale objektile, kujutlusvõime käivitamise ning ühendamise olemasoleva kujutlusvaramuga.

Tuuling (2017, lk 134) on öelnud, et õpetades lapsi vaatlema peab õpetaja juhtima vaatlusprotsessi, esitades suunavaid, läbimõeldud, konkreetseid ja täpseid küsimusi tagades selgete kujutluste kujunemise. Samas tuleb vaatluse käigus võimalikult palju lasta lastel kasutada oma aktiivsust ja isetegevust. Laste teadmishimust tulenevalt tahavad nad kõike oma käega katsuda, tahavad vaadeldavat eset tõsta, pöörata lükata, veeretada, nuusutada jms. Oluline on, et vaatlusmuljed süveneksid lapse kujutlusvõime, mõtete ja elamuste maailma. (Käis, 2018, lk 138–141) Vaatluses osalevad kõik meeled: nägemine, kuulmine, kompimine, haistmine, luues tundeid, arusaamu, teadmisi, kogemusi ja emotsioone (Vihman, 2016, lk 12).

Vaatluse kui meetodi kasutamise osas on välja toonud mitmeid positiivseid omadusi:

- vaatlus treenib mõtlemist, aitab luua seoseid, teha valikuid ja otsuseid;
- vaatluse käigus omandame uusi kogemusi ja teadmisi;
- vaatluse kaudu vahetult kogetu jääb paremini meelde kui raamatust loetu;
- vaatluste jooksul kogeme erinevaid emotsioone ja tundeid. Vihman (2016, lk 12)

Katsed. Katsed ehk eksperimendid on oluliseim vahend loodusobjektide ja looduses valitsevate seoste sügavamaks mõistmiseks. Nende käigus kontrollitakse mingit oletust või omandatakse uut teavet. Kuna lapse päevas on piiratud aeg sihipärasele õppimisele, siis on otstarbekas kasutada katseid selleks, et viia paljud teadmised lasteni lühema ajaga. (Timoštšuk, 2005, lk 15)

Lapse huvi algab märkamisest. Huvi tekib siis, kui laps mõistab, et see, mida ta märkab on tema jaoks huvitav ning mõistmine saavutatakse läbi isiklike kogemuste. Isiklike kogemuste saamiseks on oluline katse korraldamine, et lihtsalt olemasolev info muuta teadmiseks. Näiteks taime kasvatamisel saab laps jälgida, et need seemned, mida kastetakse idanevad ja kasvavad edasi, aga need seemned mida ei kasteta ei idane ega kasva edasi. Laps saab katsest järeldada, et vesi on oluline taime idanemiseks ja kasvamiseks. (Timoštšuk, 2005, lk 16)

Eelkooliealiste laste puhul tuleb isetegemise korral katse esmalt ette näidata ja seejärel katsed suuliselt juhendada ning lapsi vajadusel abistada. Kui lapsed saavad katse ise läbi teha, siis on tõenäolisem, et saadud teadmine kinnistub kiiremini ning põhjalikumalt. (Timoštšuk, 2005, lk 17)

Erinevate meetodite rakendamise vajalikkusest õuesõppe läbiviimisel võib järeldada, et nende rakendamine on oluline. Erinevad meetodid mitte ainult ei võimalda lastel omandada teadmisi looduskeskkonnas, vaid toetavad ka oluliselt laste üldist arengut. Mitmekesised tegevused ja meetodid loovad erinevaid võimalusi oskuste arendamiseks ja omandamiseks ning innustavad laste loovust, toetavad nende uudishimulikkust ja eneseväljendust.

1.4. Õuesõppe positiivsed ja negatiivsed aspektid ning takistused selle regulaarsel rakendamisel

Kui me soovime, et lapsed oleksid looduskeskkonna suhtes hoolivad ja sellest huvitatud, siis peavad olema täiskasvanud eeskujuks oma hoiakute ja väärtustega, sest laps õpib täiskasvanu tegudest rohkem kui ütlustest (Wilson, 2012, lk 51). Väikestele lastele on oluline, et täiskasvanud naudiksid ja hindaksid õues olemist, sest siis tunnevad nad ennast turvaliselt (Ambrose & Armstrong, 2009).

Positiivsed aspektid. On teada, et väikelaste vajadus maailma uurida ja mõtestada kujuneb välja mängu kaudu väliskeskkonnas (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 23). Alustada tulekski väliskeskkonna loomisest. Väliskeskkonnas mängupaikade tõhusamaks kujundamiseks on oluline süvendada arusaamist füüsilise keskkonna mõjust erinevatele mängutüüpidele, mis vastavad laste vajadustele ja huvidele (Cox & Loebach, 2020). Lisaks tuleb õuealade planeerimisel arvestada, et lapsed saaksid päeva jooksul turvalises keskkonnas ohutult mängida (Timoštšuk, 2005, lk 24).

Õuekeskkond pakub piiramatuid võimalusi toetamaks õppija mitmekülgselt ja terviklikku arengut, kus laps on pidevas aktiivses tegevuses: ta vaatleb, uurib, mõtleb, katsetab, avastab, analüüsib ja jõuab järeldustele, kasutades kõiki oma meeli (Kiviranta et al., 2023; Tuuling, 2017, lk 116). Lastel on õues tegutsedes rohkem ruumi ja vabadust mängimiseks ja õppimiseks, neil on võimalik olla füüsiliselt aktiivne ja elav (Ambrose & Armstrong, 2009). Ka KELA RÕK-s (2008) §17 lg 2, on välja toodud, et lapse arengut toetatakse suunates teda avastama ümbritsevat maailma mängu ja igapäevatoimingute kaudu.

Õuesõppe keskkonnad pakuvad unikaalseid olukordi, mida ei saa jäljendada siseruumides (Ambrose & Armstrong, 2009; Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 23). Lapsed saavad ruumis õppides küll teoreetilised teadmised, kuid see ei taga praktiliste oskuste omandamist. Seetõttu on oluline tähtsus õuesõppel, kus toimub eluliste pädevuste omandamine. (Raadik, 2009, lk 5)

Õuesõppe üks eesmärke on õpetada, tõlgendada ja kujundada säästlikku ning loodushoidlikku eluviisi, siis sellist kasvatustööd on toas olles nelja seina vahel võimalik teostada vaid teoreetilisel tasandil (Raadik 2009, lk 7). Samuti on erinevad uuringud tõestanud, et õuekeskkonnas viibimine suurendab laste heaolu, tõstab enesehinnangut ning vähendab stressi. Lisaks on arvatud, et nendel lastel, kes ei saa viibida piisavalt õues võivad esineda sagedamini aktiivsus- ja tähelepanuhäired. (Ambrose & Armstrong, 2009)

Õuesõpe aitab leida vastuseid küsimustele, et millal, kus ja miks tema õpitud teadmised on elus olulised ja kus laps neid kasutada saab. Sellest tulenevalt tekib lapsel õpihuvi, mis on peamine motivaator teadmiste omandamisel. (Raadik, 2009, lk 7) Õues omandab laps uusi teadmisi peamiselt tegutsedes. mis soodustab seda, et ta mõistab õpitud oluliselt paremini kui lihtsalt kuulates või vaadates (Tuuling, 2017, lk 116). Õues õpivad lapsed loodust tähelepanelikumalt märkama ja uurima, pöörama tähelepanu muutustele ning nad õpivad mõistma vastastikuseid seoseid (Timoštšuk, 2005, lk 24–25). Näiteks kui laps saab ise hoolitseda taimede eest, teab ta vee mõjust taimedele rohkem, kui see laps, kes on antud teadmist omandanud ainult õpetajat kuulates või pildi põhjal (Timoštšuk, 2005, lk 8). Läbi õuesõppe loome lastele tingimused saada ühiskonna täisväärtuslikeks, terveteks ja tasakaalukateks liikmeteks (Sarv & Vilbaste, 2009, lk 14).

Positiivseid mõjusid, mis toetavad laste heaolu ja arengut saab esile tuua järgmiste aspektidena:

- õuesõpe edendab tervislikku ja aktiivse eluviisi kujunemist, kus lapsed on füüsiliselt aktiivsed nautides vabadust ja liikumisvõimalusi;
- toetab enesekindluse ja heaolutunde kujunemist, võimaldades lastel luua harmoonilisi suhteid teiste lastega läbi arutelude ning koostöö;
- toetab neid lapsi, kes eelistavad õppida aktiivsuse või liikumise kaudu;
- lapsed saavad kogeda uusi väljakutseid turvalises keskkonnas järelvalve all, kus neil on võimalus hinnata riske ja arendada oskusi, et keerukate olukordadega toime tulla;
- soodustab laste arenevat loomingulisust ja oskusi probleemide lahendamisel;

- pakub laialdasi võimalusi kujutlusvõime, leidlikkuse ja nutikuse arenguks;
- annab lapsele võimaluse tutvuda loodusliku maailmaga ning võimaldades lapsele otsest kokkupuudet ilmastikunähtuste ja aastaajaliste muutustega (Tuuling, 2017, lk 121).

Kokkuvõtvalt saab öelda, et looduses viibimine ja õppimine teravdab lapse meeli, kasvatab püsivat tähelepanu, arendab vaatlus- ja algatusvõimet. Samuti harjutab laps selle käigus asjalikku mõtlemist, ergutab fantaasiat ja laiendab huvideringi. (Käis, 1996, lk 240)

Negatiivsed aspektid ja takistused. Varasemate uuringute, näiteks Erdem (2018); Keller (2022) ja Peeba (2023) põhjal on selgunud, et peamisteks takistusteks õuesõppe läbiviimisel peetakse ebasobivaid tingimusi, õpetajate piiratud oskuseid, suuremat riski ohtudele, ebasobivat ilmastikku jms. Vihmase ilmaga õuesõppe rakendamise osas on Raadik rõhutanud, et õuetundi on küll raskem läbi viia, kuid ei ole võimatu ja kindlasti ei oleks vaja vihma pärast seda läbi viimata jätta. Tuleb vaadata, et lastel oleks ilmastikukindlad riided ning jälgida, et nad ei saaks liiga märjaks, et võiksid haigestuda. Õuetunni läbiviimist vihmasel ilmal saab kasutada mõnda varjulist kohta näiteks. (Raadik 2009, lk 11)

Kiviranta et al., (2023) uuringust selgus samuti, et üheks peamiseks takistuseks õuesõppe läbiviimisel on õpetajate arusaam ja teadmised väikelaste õuesõppe võimaluste korraldamise ja rakendamise osas. Lisaks tõid nad välja õpetaja enda motivatsiooni puudumise.

Samuti on varasematest uuringutest Peeba (2023) välja tulnud, et õpetajad muretsevad ka laste ohutuse ja turvalisuse võimaliku tagamise pärast. Vastandades erinevate uuringute tulemused teooriaga, siis teoorias on öeldud, et ei ole kasulik lapse arengule ka liigne ohutus ja riskivaba tegutsemine. Nii nagu paljudes teistes õppevaldkondades vajavad lapsed ka õuesõppes täiskasvanu poolset juhendamist, kes aitavad neil märgata tõsisemaid riske, pööravad tähelepanu ohutusele, kuid samas julgustavad ka toime tulema erinevate väljakutsetega. (Tovey, 2011, lk 89) Laste jaoks on oluline arendada oskust märgata erinevaid riske, kuna riski võtmine aitab neil kujundada enesekindlust, positiivseid hoiakuid ja loovust. Need kogemused õpetavad lastele, kuidas erinevates olukordades ohutult ja turvaliselt hakkama saada. (Tovey, 2011, lk 94)

Teooria ja varasemate uuringute põhjal võib järeldada, et õuesõppe regulaarne rakendamine toetab laste heaolu ja mitmekülgset arengut. Oluline on ületada takistusi, vähendada riske ning pakkuda õpetajatele vajalikke teadmisi ja oskusi.

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Selles peatükis antakse ülevaade uurimistöo eesmärgist ning tuuakse välja uurimisküsimused. Samuti on kirjeldatud uurimisviisi valikut, milleks on läbiviidud poolstruktureeritud intervjuud, kasutades kvalitatiivset metoodikat. Tuuakse välja, kes kuuluvad uurimistöo valimisse ning antakse ülevaade andmete töötlemise ja analüüsi meetoditest.

2.1. Uurimistöo eesmärk ja uurimisküsimused

KELA RÕK-s (2008) §5 lg 1 on välja toodud, et kõiki vajalikke teadmisi ja oskusi saab lasteaias arendada läbi mängu, vaatlemise, uurimise ja katsetamise erinevates keskkondades, kuid samas kinnitavad erinevad uuringud õuesõppe ebaregulaarset ja vähest kasutamist. Sellest tulenevalt on uurimistöo eesmärk välja selgitada kolme Jõelähtme valla lasteaias õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused õuesõppe regulaarse rakendamise vajalikkusest.

Eesmärgist lähtuvalt püstitati kolm peamist uurimisküsimust:

1. Millised on õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest?
2. Millised on õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajadustest ning selle positiivsed ja negatiivsed aspektid?
3. Millised võimalused ja takistused on regulaarseks õuesõppe rakendamiseks lasteaias õpetajate hinnangul?

Esimesele uurimisküsimusele saadud vastus aitab mõista õpetajate üldist arusaamist ja hoiakuid õuesõppe kohta. Õpetajate arusaamade ja hoiakute mõistmine õuesõppest võib anda olulist teavet, kuidas paremini toetada õpetajate professionaalset arengut õuesõppe võimalikust regulaarsest rakendamisest.

Teisele uurimisküsimusele saadud vastus aitab mõista, kuidas õpetajad hindavad õuesõppe rakendamise vajalikkust laste arengu toetamise eesmärgil. Lisaks annab see ülevaate õpetajate arvamustest positiivsetest ja negatiivsetest aspektidest õuesõppe läbiviimisel.

Kolmandale uurimisküsimusele saadud vastus aitab mõista kolmes Jõelähtme valla lasteaias õuesõppe võimaluste ja takistuste eripärasid ja konteksti. See on oluline, sest igal piirkonnal võivad olla unikaalsed tingimused ja võimalused, mida tuleb arvestada õuesõppe rakendamisel. Antud uurimisküsimus võimaldab saada teavet õpetajate praktilistest

kogemustest ja väljakutsetest, mis võib olla väärtuslik järgnevate arengukavade ja koolituste jaoks.

2.2. Uurimismeetodite valik ja kirjeldus

Empiirilise uurimuse käigus rakendati kvalitatiivset uurimisviisi, mis võimaldab andmekogumismeetodina kasutada poolstruktureeritud intervjuud. Poolstruktureeritud intervjuude kasuks otsustati, kuna antud meetod võimaldab uurijal küsida kindlaid küsimusi, samal ajal jättes ruumi avatud vastusteks, täiendavatele selgitustele ning vajadusel võib küsida täpsustavaid küsimusi. (Õunpuu, 2014, lk 171) Laherand (2008, lk 177) märgib, et intervjuul on märkimisväärne eelis võrreldes teiste andmekogumismeetoditega, kuna see võimaldab olla paindlik ning reguleerida andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastaja vajadustele. Poolstruktureeritud intervjuu annab küll võimaluse esitada täiendavaid küsimusi spontaanselt, kuid põhiküsimused on siiski olulised, et tagada süsteemne ja põhjalik lähenemine ning fookuse hoidmine teemal. Samuti aitavad ettevalmistatud küsimused kasutada maksimaalselt ära piiratud aega. (Patton, 2002, lk 339)

Uuringu käigus kogutud andmete analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi meetodit. Antud meetod rõhutab suhtlust, teksti sisu või kontekstuaalset tähendust. Selle metoodika osana viiakse läbi süstemaatiline liigendamise- ja kodeerimisprotsess ning tuvastatakse teemad või mustrid, eesmärgiga saavutada subjektiivne tõlgendamine tekstiandmete sisust. (Laherand, 2008, lk 290)

2.3. Uurimistöö valimi moodustamine ja kirjeldus

Uurimistöö raames kasutati eesmärgipärast ehk sihipärast valimit, mille moodustasid kõigi kolme Jõelähtme valla lasteaia 14 rühmaõpetajat. Sihipärast valimit saab rakendada kui valida vastavalt uurimiseesmärgile välja tüüpilised ja/või ideaalsed küsitletavad. (Rämmer 2014) Jõelähtme valla lasteaiaid on uurija poolt teadlik valik, kuna uurija elab samas vallas. Uurimistöö läbiviimine oma vallas annab uurijale parema arusaama ja ülevaate kohalikest kultuurilistest kontekstidest ja eripäradest, mis võivad mõjutada õuesõppe rakendamist lasteaedades. Uurimistöö võimaldab kaardistada olukorda uurija kodukohas, andes olulist teavet lasteaedade juhtkonnale ja õpetajatele. Valimi ainsaks kriteeriumiks on, et õpetajal oleksid olemas lasteaiaõpetajale vajalikud kompetentsid.

2.4. Uurimisprotseduuri ja andmeanalüüsi kirjeldus

Enne intervjuude algust viidi läbi kolm pilootküsitlust, et hinnata küsimustiku tõhusust. Algse pilootküsitluse käigus, mis toimus 12. veebruaril 2024. aastal, osalesid kaks Kostivere lasteaia rühmaõpetajat. Küsitluste käigus selgus, et kaks küsimust on ebatäpsed ega toeta uurimistöö eesmärki ning kaks küsimust andsid täpselt ühesugused vastused. Küsimusi korrigeeriti ning viidi läbi uus küsitlus ühe õpetajaga 14. veebruaril 2024. Uus küsitlus viidi läbi eesmärgiga tagada küsimuste korrektsus ja üheselt arusaadavus.

Enne intervjuude läbiviimist saadeti kahe lasteaia juhtkonnale 27.vebruaril e-kiri. Kostivere lasteaias, kus intervjuueerija ise töötab võeti ühendust otse personaalselt õpetajatega. Teise kahe lasteaia õpetajad, kes nõustusid andma intervjuud, nende kontaktid edastas intervjuueerijale õppejuht. Edasi suheldi sobiva aja kokku leppimiseks otse õpetajatega e-kirja ja telefoni teel.

Intervjuud toimusid ajavahemikul 04. – 15. märtsil kõigis kolmes Jõelähtme valla lasteaias. Intervjuu alguses paluti luba salvestamiseks ning selgitati õpetajatele konfidentsiaalsuse põhimõtteid. Intervjuude käigus esitati õpetajatele 22 küsimust, mis salvestati telefoni diktofoniga. Antud meetodi kasutamine võimaldab intervjuueeritava vastuseid oluliselt täpsemalt meenutada kui näiteks üles kirjutades või kuulates (Laherand, 2008, lk 272). Kõik õpetajad olid nõus, et intervjuu lindistatakse. Kokku oli planeeritud 15 intervjuud, kuid läbi õnnestus viia 14 intervjuud, kuna üks õpetaja haigestus. Kostivere lasteaias vastas intervjuude küsimustele 6 õpetajat, Neeme lasteaias 2 õpetajat ja Loo lasteaias 6 õpetajat. Intervjuud viidi läbi iga õpetajaga personaalselt. Kõige lühem intervjuu kestis 12 minutit ja 10 sekundit, kõige pikem intervjuu võttis aega 31 minutit ja 8 sekundit ning keskmiselt kulus ühele intervjuule 18 minutit.

Intervjuude transkribeerimiseks kasutati Alumäe & Olevi (2022) transkribeerimise programmi “Tekstiks”. Transkribeerimise kasutamine hõlbustas uurija tööd, kuna see välistas vajaduse pikkade intervjuude mitmekordseks kuulamiseks ja käsitsi jutu kirjutamiseks (Laherand, 2008, lk 279). Transkribeeritud teksti oli kokku 54 lehekülge A4 formaadis, kus kasutati Times New Roman kirjastiili, kirjasuurust 12 ja reavahet 1,5. Pärast salvestatud intervjuude tekstiliseks muutmist analüüsiti intervjuude sisu käsitsi.

Andmete analüüsimisel rakendati kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodit, kus eelistati kasutada induktiivset lähenemisviisi. See tähendab, et intervjuueerija luges teksti mitu korda läbi,

eesmärgiga leida tekstist olulisemad mõtted, luua koodid ning rühmitada need omavahel seotud kategooriatesse. (Laherand, 2008, lk 291) Uurimuses osalenud õpetajate nimed kodeeriti koodidega: ÕP1; ÕP2 jne anonüümsuse tagamise eesmärgil. Õpetajate koodide juurde lisati ka lasteaia nimetus, et saada ülevaade, milliseid vastuseid saadi iga konkreetse lasteaia kohta. See võimaldas vastata kolmandale uurimisküsimusele, mis keskendus igale lasteaiale omastele võimalustele ja takistustele õuesõppe rakendamisel.

3. UURIMISTULEMUSED

Töö eesmärk oli välja selgitada kolme Jõelähtme valla lasteaia õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused õuesõppe regulaarse rakendamise vajalikkusest koolieelses eas. Uurimistulemused on esitatud lähtuvalt töö eesmärgist ning uurimisküsimustest, kus igale uurimisküsimusele vastab üks alapeatükk.

3.1. Õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest

Antud alapeatükis antakse ülevaade õpetajate üldistest arusaamadest ja hoiakutest seoses õuesõppega. Õpetajate arusaamade ja hoiakute mõistmine õuesõppest võib anda olulist teavet selle kohta, kuidas paremini toetada õpetajate professionaalset arengut ning võimaldada regulaarset õuesõppe rakendamist.

Suurema osa intervjuule vastanud lasteaiaõpetajate jaoks tähendab õuesõpe eelkõige õppimist õues. Lisaks tõid õpetajad välja, et õuesõpe on planeeritud õppetegevus, ehedas keskkonnas, kus lapsed saavad kasutada kõiki oma meeli ning toimub õppimine nagu “päris elus”. Lisaks rõhutasid enamus õpetajad, et õuesõpe annab lastele suurepärase võimaluse uurida ja katsetada ning neil on piisavalt ruumi aktiivseks tegutsemiseks.

Õuesõpe tähendab minu jaoks siis õpetmist planeeritud õpet, mis on läbi viidud õues siis just mingisugune avastusretk või millegi uurimine näiteks. Õues õppimine ja et sa õpidki midagi õues näiteks õpib laps õues nagu ju päriselt elust. Ja siis kasutab lapse ju veel kõiki meeli õues, mis on ka hea. Veel on õues lapsel ruumi joosta, uurida ja katsetada. See vist ongi kõik minu arvates õuesõpe. (ÕP1)

Kaks õpetajat väljendasid arvamust, et õuesõpe on lihtsalt õues viibimine ega eelda eraldi ettevalmistust. Nad rõhutasid, et õuesõpe seisneb selles, kui lapsed saavad kasutada õues looduslike materjale, iseseisvalt uurida, katsetada ja avastada.

Minu jaoks tähendab õuesõpe, õppetegevus toimub õues, kus lapsed saavad kasutada loodusmaterjale. Kus läbi selle siis looduslike materjalide laps on, saab iseseisvalt uurida, katsetada, avastada. (ÕP11)

Oluline on välja tuua, et õuesõpe on tegelikult märkamatu osa meie igapäevaelus, kus isegi siis kui ei toimu otseselt õppetegevust, lapsed tegelikult omandavad uusi teadmisi ja oskusi looduskeskkonnas. Üks õpetaja rõhutas, et õuesõpe algab juba sellest hetkest kui lapsed

õue lähuvad, kuna loodus pakub pidevalt õppimisvõimalusi ja kogemusi, mis toetavad laste arengut.

Õuesõpe on õpe, mis aitab laste arengule väga palju kaasa, sest loodus ise õpetab meid ja lapsi väga palju. Kõik see ümbritsev, mida lapsed näevad, juba see iseenesest on loodusõpe. Juba sellest hetkest peale kui lapsed õue lähuvad on hakkab juba loodusõpe pihta. Ja seda ei saa kuidagi tekitada rühmaruumis. (ÕP14)

Samas arvas teine õpetaja vastupidiselt, et õuesõpe ei anna mingit eelist rühmaruumis toimuvale õppetööle. Ta selgitas, et hästi planeeritud tegevuste korral on võimalik lastele tutvustada erinevaid elulisi nähtusi ka arvuti abil, näiteks loomade hääli ja ilmastiku nähtusi.

... tänapäeval on olemas erinevad võimalused vahendada lastele linnuhääli ja ilmastikku, et ei ole küll vahet, et just õues pead nagu siis olema. (ÕP11)

Ainult üks õpetaja tõi välja olulise aspekti, et õuesõpe hõlmab ka ainult mängimist. On oluline märkida, et mängimise käigus mitte ainult ei viibi lapsed värskes õhus vaid mängimise käigus arendavad nad mitmesuguseid oskusi ja teadmisi.

Õuesõpe tähendab kõike, mida saab õues teha. Ja isegi isegi vabamäng võib olla õuesõpe. Et, et nad mängivadki seal liivakastides jääga, lumega. Siin oligi näiteks suur lomp oli õues, mille peale oli siis jääkaan. Lapsed lasid seal liugu ja võistlesid, kes püsti jääb. Et noh, ainult see keelamine, et ära ennast märjaks tee või ära mine sinna peale, ega see ei aita. Nad ikka läbi kogemuse ikkagi omandasid seal kõike, see on õuesõpe ju, et vesi on märg ja jää puruneb, et see kõik on kui elulise kogemuse saamine. Siis just elulise kogemuse seost, et otse eluks endaks vajalik, et inimesed kukuvad pidevalt, aga peab ju teadma, et jää on libe. Nii, ja mis me siis saame teha, et ta ei oleks libe või et ei kukuks. Et kõik sellised asjad juba juba, see on õuesõpe. (ÕP2)

Sama õpetaja tõi esile veel väga olulise ja märkimisväärse aspekti õuesõppe osas, et lapsed saavad seal olla vabad ja sundimatult õppida.

Õuesõpe on sellepärast tore, et see on nagu vabas vormis. Laps ei tunne, et on surutud kuhugi pinki, pliiats kätte ja nüüd hoia seda õigesti ja et vabas vormis need numbrite tähtede õppimine just nelja- viiestele on hea nii. Et see oli, see oli siin nagu, neil oli rahulik olla, neil ei olnud sellist sundi peal, nad tegid seda iseenese tahtest (ÕP2)

Õpetajate seisukohad õppetöö läbiviimise eelistuse osas rühmaruumis ja õues olid mõneti sarnased. Kuigi nad kõik pidasid õuesõpet oluliseks, vastas siiski suurem osa õpetajatest (12) küsimusele “Kas viite meelsamini õppetööd läbi rühmaruumis või õues”, et nad eelistavad

õppetööd läbi viia pigem harjumuspäraselt rühmaruumis. Õpetajad pidasid rühmaruumi mugavamaks keskkonnaks, kus laste tähelepanu paremini püsib ja ettevalmistus võtab vähem aega. Lisaks mainiti, et seal on juba olemas varasemalt kasutatud õppematerjalid. Olulisema põhjusena tõid samad 12 õpetajat esile ka asjaolu, et õuesõppe tegevusi ei saa ette planeerida, kuna sõltub ilmast ning õpitava teema sobivusest. Üks nendest õpetajatest tõi lisaks välja, et kui on halb ilm, siis lapsed ei taha midagi õues teha.

Jah, et ikkagi rühmaruumis. Aga oleneb väga palju ju ilmast jah. Kui on ikka ju külm või noh sajab, siis lapsed ei taha õues midagi teha. Oleneb ka, mis teema meil näiteks on, sest enamus teemasid on lihtsam viia läbi toas ju. Mõnikord on kergem viia jällegi õues läbi, et oleneb teemast. Aga, aga jah, et oleneb noh. Aga minu jaoks parem ikka toas Just materjalide kättesaadavus, et seda nagu võib-olla toas on lihtsalt endal lihtsam. Selleks oleks mul vaja tegelikult jah rohem teadmisi ka, jah meil siin ei ole aega seda planeerida ja otsida, kuidas saaks teha. Ikka jah rühmaruumis. (ÕP1).

Lisaks eelmainitud põhjustele tõid õpetajad välja veel ühe märkimisväärse asjaolu, miks nad eelistavad õppetööd pigem rühmaruumis läbi viia. Viis õpetajat tõid esile vajaduse täiendavate teadmiste ja oskuste järele õuesõppe planeerimisel ning selle lõimimisel erinevatesse valdkondadesse.

Ma ei teagi täpselt, et noh kuidas ma nende laste tähelepanu seal õues hoian kui neid on ikka palju ja siis pean mõtlema, kuidas ma nüüd kohe seda neile õpetan nii, et saaksin lõimida erinevaid valdkondi. Tunnen, et teadmistest jääb ikka puudu ja jah ei ole ju tegelikult aega ka ise kusagilt õppida. Aga kui nüüd mõelda, siis mängides ka ju õpib laps õues, siis ikka rakendan ju ka ja no vahest ikka vaatleme ja arutleme midagi. (ÕP3)

Ühe õpetaja jaoks olid olulised määraavad tegurid harjumus ja mugavus, miks ta eelistas läbi viia õppetegevusi pigem rühmaruumis.

Mõlemad on head variandid, aga ikkagi pigem harjumuspäraselt rühmaruumis. On asju, mida on toas palju mugavam juba sellepärast, et materjalid on käepärast, et lapsed ei ole nii laiali, et nad on sul lähedal kõik. Õppematerjalid on ka rühmas olemas, mida siis saab uuesti kasutada. Ma ei tea, ei tea kuidas noh seda ikkagi ka hästi planeerida, et lapsed tuleksid kaasa ja nendel see mote ka kaasa tuleks. Pole nagu praktikat ja teadmisi nii jah. (ÕP2)

Õpetajate seisukohad erinevuste kohta õppetöö läbiviimisel rühmaruumis ja õues olid mõneti erinevad. Enamik õpetajaid (10) olid seisukohal, et rühmaruumis püsivad lapsed paremini koos ja nende tähelepanu ning keskendumine on paremad. Samas väitsid kaks

õpetajat, kes regulaarselt viivad läbi õuesõpet vastupidist, toetades seisukohta, et kuigi võib tunduda et õues on lastel raske keskenduda ja nende tähelepanu hajub, võib tegelikkus olla teistsugune.

No erinevused tulevad juba sellest välja kui hakata lastelt tagasisidet saama. Selles mõttes, et neil jääb paremini meelde. Et me võime arvata küll, et tähelepanu on võibolla rohkem nagu hajuv ja võibolla nad kuulavad noh küll, aga kas ikka nad seda kuulavad mida õpetaja räägib. Võib tunduda, et rühmaruumis on nad nagu rohkem koos ja kuulavad. Aga ma leian, et tegelikult ma olen küsinud küsimusi kui me oleme selles õuesõppes midagi läbi viinud, siis neil jääb see väga ruttu ja väga hästi meelde. Teinekord kui ma teen näiteks rühmaruumis midagi ja ma hakkam küsimusi küsima, siis jäävad mõtlema ja venitavad oma vastustega. Aga ei see õuesõpe on jah minu meelest küll neile väga-väga hea ja kasulik. (ÕP14)

Lisaks eespool mainitud erinevustele, tõid kaks õpetajat välja, et tegelikult on õues õppides lapsed loovamad ning nad saavad õppida otseste kogemuste kaudu. Ka need õpetajad kuulusid õpetajate hulka, kes eelistavad pigem viia õppetööd läbi rühmaruumis. Üks antud õpetajatest tõi näitena välja, et õues on võimalik jälgida aastaegade vaheldumist “aastaringi”, mida toas on keerulisem teha.

No ütleme nii, et võib-olla näiteks aastaring on väga hea õues õppimiseks, sellepärast et noh, meil on siin park, eksju, kus sa saad siis, erinevaid või ühte asja näiteks vaadelda ühte puud või valida sealt või siis või siis mingi objekti ja siis seda käia erinevatel aastaegadel näiteks vaatlemas. Et, et see lastele nagu kuidagi noh, väga hästi sobib. Sellist tegevust ju noh toas ei tee ja see on lapsele otsene kogemus ka ju. (ÕP 8)

Õpetajad olid teadlikud erinevatest meetoditest, mida saab rakendada õuesõppe läbiviimisel. Seitse õpetajat tõid välja, et nad eelistavad kasutada vaatlust, katseid ja õppekäiku.

Vaatlust, ee siis ee, kuidas ma ütlen see katsuvad ja teevad nh, see katsed. Ja jah, igasugused katsed. No ideaalne koht on ju õuesõpe vaatlemisteks ja katsete tegemiseks. Ee samamoodi saame kasutada ju oma meeli, Kõik meeled, mis meil on, kõik meeled same ära kasutada. Loodus juba ise kutsub lasteaias kõrval ka õppekäikudele, seda ka kasutame pea igapäevaselt. (ÕP14)

Kolm õpetajat pidasid oluliseks avastusõpet, mille raames üks õpetaja rõhutas probleemilahendamist kui ühte olulist omandatavat oskust.

Aga see ongi, ega põhiline ongi avastusõpe. Kõige põhilisem, mida mina olen kasutanud. Tavaliselt siis on meil mingi probleem ja lapsed ise avastavad, kuidas seda lahendada. (ÕP5)

Kaks õpetajat eelistasid ainult vaatlust, ning tõid välja, et meetodi valik sõltub laste vanusest.

Praktiliselt ikkagi vaatlust, sest lapsed ju alles kahe-kolmesed ja nendega muud ei tee, siis topivad kohe suhu kõike. No näiteks, siis, siis me proovime kui me vaatleme seal sipelgaid ja arutleme mõne sipelga kohta ja vaatleme, mis sipelgad teevad. (ÕP12)

Üks õpetaja pidas kõige olulisemaks meetodiks mängu, tuues välja, et läbi mängu õpib laps kõige paremini.

Meetodeid. Igasugused mängud. See on ikkagi lapse jaoks oluline meetod, et ta nagu ise läbi mängu kõike kogeb ja saab aru. Ja eriti õues mängimine, kus on kõik ehe ja eluline. (ÕP7)

Üks õpetaja pidas oluliseks, et kõik õuesõppes tehtavad tegevused peaksid toetama laste iseseisvumise õppimist.

Et eksju, vaatlust, kuulamist, vaatamist, katsetamist ja mulle tegelikult ka meeldib õues õppeajal rakendada seda "hands on" meetodite, eks ju, et lapsed ise teevad, ise katsuvad, ise kogevad. Toas ei ole see nii palju võimalik, et mul, mul pigem on selline lähenemisviis igas mõttes, et ma tahan, et lapsed ise saaksid kogemusi ja selle läbi siis iseseisvaksid. (ÕP10)

Uurides õpetajate arvamusi kõige efektiivsemast õpetamismeetodist, tõid seitse õpetajat esile õppekäigu.

No katsed on kindlasti toredad, aga neid, neid mina olen vähe teinud. Ikkagi õppekäigud vist siis on kõige paremad, sest, et ju siis laps liigub ringi ja ikkagi saab selle käigus, vaadata, avastada ja laiendada silmaringi ka. See ju füüsilisele ka hea ja vajalik. Tänapäeval ju enamused lapsed ei jaksagi kõndida. (ÕP2)

Kolm õpetajat arvasid, et kõige efektiivsem meetod võiks olla avastusõpe, samas kui kolm õpetajat ei osanud eelistada üht meetodit teisele. Nende arvates on kõik meetodid võrdselt head.

Ei teagi, eks kõik on head. (ÕP6)

Üks õpetaja oli seisukohal, et kuna mäng on lapse jaoks kõige olulisem tegevus, siis on mäng ka kõige olulisem meetod.

Kõige efektiivsemaks, nojah, mis aitab lapsel nagu kõige paremini omandada, kinnistada. Ma arvan, et ikkagi mäng jah läbi mängu jääb hästi nagu meelde, sest see on ju ikkagi ju lapse kõige olulisem tegevus lasteaias. (ÕP7)

Kokkuvõtvalt saab enamus vastanud õpetajate seisukohtadest järeldada, et kuigi nad peavad õuesõpet oluliseks, eelistavad nad selle läbiviimist pigem rühmaruumis, tuginedes harjumustele ja piiratud teadmistele ning oskustele. Seega võib öelda, et õpetajad vajavad täiendavat toetust või koolitust, et julgustada ja aidata neil õuesõpet julgemalt ja regulaarsemalt rakendada.

3.2. Õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajalikkusest ja selle positiivsetest ning negatiivsetest aspektidest

Selle alapeatüki raames antakse ülevaade õpetajate arvamustest õuesõppe rakendamise vajalikkusest ning samuti käsitletakse õpetajate seisukohti õuesõppe positiivsete ja negatiivsete aspektide osas.

Uurides õpetajatelt, miks nad peavad lasteaias õuesõpet ehk õppimist looduses ehedas keskkonnas vajalikuks ja oluliseks, tõid enamus õpetajad välja mitmeid ühiseid seisukohti. Ühiselt jagati arvamust, et õuesõpe on oluline, kuna toimub ehedas keskkonnas, võimaldab lastel liikuda, omandada mitmesuguseid teadmisi ja oskusi, mis aitavad neil toime tulla erinevates olukordades ja keskkondades. Õpetajad rõhutasid, et õuesõpe võimaldab lastel praktiliselt katsetada, avastada ning luua seoseid. Samuti pidasid nad oluliseks, et lapsed saaks omandada oskusi ja teadmisi tegelikus elukeskkonnas ehk “päris elus”.

Sellepärast, et see ongi elu ise ja et kui me hoiame lapsi toas vati sees ja nad ei näegi, mis päris elus toimub, siis vahetu side loodusega ka ju katkeb, siis on kogu nende tegevus ja teadmised tehislik. Nad omandavad looduses väga vajalikke oskusi tuleviku jaoks ju. (ÕP2)

Lapsed ju saavad päriselt kõike vaadata, elusuuruses, nad saavad katsetada ja jaa uurida ise, et kuidas midagi toimib, loovad enda jaoks seoseid, mis jäävad meelde ja aitavad neil tulevikus ikkagi siis ju hakkama saada. (ÕP10)

Lisaks pidas enamus õpetajaid oluliseks, et õues saavad lapsed kasutada kõiki oma meeli, nad õpivad loodust tundma ja hoidma ning looduse mitmekesisus ise juba õpetab lapsi. Kaks õpetajat rõhutasid, et juba lasteaias on oluline õpetada lastele looduse tundmist, kuid selleks tuleb lapsed viia sobivasse keskkonda ehk loodusesse juba varakult.

Et ma arvan, seal õuesõpe ongi vajalik just nagu selle enda keskkonna tundmaõppimiseks ja ja enda tundma õppimiseks, et kuidas sa selles keskkonnas nagu hakkama saad ja seda tulekski hakata õppima juba lasteaias, siis tekivad lapsel ka seosed asjadest. (ÕP9)

...et loodus ise õpetab. Jaa ja kuidas me õpetame lapsi näiteks loodust hoidma kui me ei vii neid lapsi looduse keskele. (ÕP14)

Kui me viime lapsi regulaarselt loodusesse juba varases eas ning neil on võimalus kogeda looduses erinevaid tegevusi ja saada erinevaid kogemusi, võib see kujuneda nende elustiiliks või saada osaks nende harjumustest täiskasvanueas. Selle tõi välja üks vastanud õpetajatest.

Kui laps ikkagi harjub varakult loodusega, siis saab ta elustiiliks ja selline on see ka siis suur inimesena tal. Ta ei oskagi teisiti. (ÕP14)

Kõik õpetajad olid ka selles osas ühisel seisukohal, et regulaarse õuesõppe rakendamisel on oluline roll lapse mitmekülgse arengu seisukohalt. Üheksa õpetajat rõhutasid, et õuesõpe toetab laste vaimset, füüsilist ja sotsiaalset arengut. Kõige olulisemaks peeti füüsilist aktiivsust, kuna see toetab laste tervist ja üldist heaolu ning paneb lastel mõtte tööle. Lisaks tõid õpetajad välja, et kui lapsed saavad piisavalt olla õues, värskes õhus, siis on neil ka vähem stressi, nad on rahulikumad ja tervemad.

... sest laps saab ju ikkagi vabalt seal liikuda ja ronida ja ka ennast nagu tühjaks rahmeldada. Lapsed on rahulikumad, ei ole nii pinges ja stressis. (ÕP1)

Kuigi kõik intervjuus osalenud õpetajad nõustusid, et regulaarne õuesõppe rakendamine on oluline, vastas olenemata sellest 12 õpetajat eitavalt küsimusele, "Kas viite õuesõpet läbi regulaarselt?". Ainult kaks õpetajat vastasid, et viivad õuesõpet läbi regulaarselt iga nädal vähemalt üks kord.

Õuesõpe on küll nüüd niimodi, et et jah saan öelda, et viin läbi korra või paar ikka nädalas. (ÕP14)

Eitavalt vastanud õpetajate hinnangul ei olnud õuesõppe läbiviimiste osakaal piisav, tuues välja, et kõige suuremaks takistuseks on ilm ja sellepärast viivad nad talvel õuesõpet läbi pigem harva.

Kuus õpetajat vastasid, et viivad õuesõpet läbi keskmiselt kolm korda kuus, ülejäänud õpetajad ütlesid, et ainult paar korda kuus. Üks õpetajatest tõi välja, et tema enda harjumuste tõttu viib ta õuesõpet läbi harva ja läbiviimiste osakaal ei ole piisav.

Ei ole piisav, võiks ju olla rohkem, aga jällegi vist see enda mugavus ja harjumus ka. (ÕP2)

Vestluste käigus selgus, et õpetajate seisukohad õuesõppe positiivsete külgede osas olid sarnased. Nad jagasid seisukohta, et õues kasutavad lapsed kõiki oma meeli, lapsed saavad ise avastada ja katsetada erinevate looduslike vahenditega, mis on oluline eelis võrreldes

tubase õppimisega, kus peamiselt toimub õppimine pilte vaadates ja õpetaja juttu kuulates. Selline õppimine võib jätta teadmised pinnapealseks. Õues aga näeb laps asju elusuuruselt, mis aitab tal luua arusaamisi ja seoseid.

No just, sellest, et kui la laps nagu näeb ju asju päriselt, kui suur see asi on ja mis sellega teha saab või kuidas see toimib, siis ju, ju jääb tal palju paremini meelde kui see, et ta peab pildi pealt aru saama ju sellest. (ÕP7)

Kolm õpetajat tõid välja, et lapsed saavad olla õues loomingulisemad kui toas, sest loodus pakub palju erinevaid võimalusi.

Laps saab olla õues loomingulisem kui toas, nad peavad ise mõtlema. Et kui õpetaja ei anna neile konkreetselt ette, et ehita nüüd kividest siin kolmnurk, siis siis siis lapsed saavad läheneda loominguliselt ja nagu ise valida, millest nad ehitavad ja kuidas nad ehitavad. Looduslikus keskkonnas on võimalused väga mitmekesised. (ÕP9)

Üks õpetaja tõi välja, et õuesõpe soodustab ka laste omavahelist koostööoskust ja probleemilahendusoskust kuna õues esinevad olukorrad peegeldavad päriselulisi situatsioone.

Ja meeskonnatöö oskusi, kus ta õpib kaaslasega arvestama. Ja, ja probleemilahendust, sest õues tekib nagu erinevaid probleeme rohkem kui toas ja nad on ka elulisemad kui toas. (ÕP8)

Peamiste takistustena tõi 11 õpetajat välja ebasobiva ilma ja laste ebasobiva riietuse. Osadel lastel puudub ilmastikule vastav riietus või siis on näiteks on kindad nii paksud, et laps ei saa nendega midagi katsuda.

No näiteks halb ilm ju ja laste riietus, kindlasti on üks oluline asi, näiteks suurem osa ajast meie kliimas on lastel kindad käes, näiteks takistab neil toimetamist ja, ja kui need ära võtta, siis hakkab kiiresti külm. (ÕP2)

Takistusena toodi välja ka, et õuesõppe planeerimine on õpetajate jaoks keeruline kui seda ei kasuta regulaarselt. Planeerimine võtab rohkem aega ja eeldab ikkagi eelnevaid teadmisi ja kogemusi,

Ja nagu kui sa ei ole harjunud seda kasutama, siis on ka keeruline see planeerimine, nagu ei oska. Ja kui ei ole varasemalt teinud, siis on vaja ennast kurssi viia sellega. (ÕP12)

Samuti on oluline õpetaja enda motivatsioon, sest kui õpetajal puudub huvi ja tahtmine õuesõpet läbi viia, siis ta viibki seda läbi pigem rühmaruumis.

...et kui õpetajal endal ei ole tahtmist, siis ju see on küll takistav, siis ta seda ei tee ka. (ÕP4)

Õuesõppe läbiviimisel peamiste võimalike ohtudena tõid enamused õpetajad esile mure lapsele turvalisuse tagamise pärast, eriti kui lapsi on palju. Kardetakse, et ei suudeta tagada lastele üldist turvalisust ning on oht, et lapsed võivad ära kaduda, tänavatel joosta autode ette, ronida ja kukkuda ning looduses olles midagi mürgist endale suhu panna. Selliste olukordade vältimiseks eelistavad õpetajad jääda lastega pigem lasteaia territooriumile kui ei ole võimalik kaasata piisavalt täiskasvanuid, et tagada kõigi laste turvalisus.

... et kui korra varem punast marja söödud, siis võib-olla millalgi järgmine punane mari, mis tegelikult ei ole söödav. (ÕP4)

... kui mõned poisid, kes lihtsalt kasutavad väga maitsemisemeelt, et noh, me ei saa, me peame väga täpselt jälgima, et mida nad endale suhu topivad ja, ja kui on palju lapsi, siis ei pruugi näha ja see on ohtlik, selleks peab olema rohkem ka täiskasvanuid. (ÕP6)

Lastel peab olema pidev järelevalve et mis nad teevad ja kuhu nad lähevad ja ronivad, et alla ei kukuks ja auto ette ei hüppaks. (ÕP10)

... ning kui on palju lapsi, siis mina siis ikkagi pean vajalikuks jääda lasteaia territooriumile ja mitte minna välja. (ÕP8)

Õpetajate vastuste põhjal võib järeldada, et õpetajad peavad õuesõpet oluliseks, kuna see võimaldab lastel praktiliselt katsetada, avastada ja luua seoseid ning omandada oskusi tegelikus elukeskkonnas. Üldiselt jagati arvamust, et õuesõppe toetab laste vaimset, füüsilist ja sotsiaalset arengut ning võib olla kujundav osa nende elustiilist juba varases eas.

3.3. Õpetajate arvamused võimalustest ja takistustest õuesõppe rakendamises lasteaedades

Antud alapeatükis käsitletakse kolme Jõelähtme valla lasteaia õuesõppe võimalusi ja takistusi, tuues välja õpetajate arvamused nende lasteaegade ümbruskonna eripäradest ja kontekstist. See teave on oluline, kuna eri piirkondadel võivad olla ainulaadsed tingimused ja võimalused, millega tuleb õuesõppe läbiviimisel arvestada.

Esimeses lasteaias vastasid pooled intervjuueeritavatest õpetajatest küsimusele, et milliseid kohti nad kasutavad lähiümbruses õuesõppe läbiviimiseks, et väljaspool lasteaia õueala pole neil piisavalt võimalusi õuesõppe läbiviimiseks. Nad tõid välja, et lasteaia ümbruses on kivimajad ja vähe on võimalusi kuhugi lastega minna õuesõppe eesmärgil. Nad rõhutasid, et on ainult üks väike park ja jõgi ning ongi kõik.

Meil puuduvad täiesti head võimalused, et midagi minna väljaspoole tegema, sest meil on siin kivimajad ümber ja sõidab palju autosid ja jaa, on süstlad maas. Üks park ja jõgi ja see ongi kogu võimalus. (ÕP2)

Samas leidis teine pool õpetajatest, et lisaks pargile ja jõeäärele on neil võimalus külastada ka kauplust, raamatukogu, perearstikeskust, koolimaja ja terviserada, mis paikneb lasteaiast umbes 10 minuti jalutuskäigu kaugusel.

... spordihoone taga on üks selline metsaalune, kus on terviserada, kus saame käia. See on siit 10 minuti kaugusel, aga sinna eriti ei käida millegi pärast. (ÕP1)

Me olemegi, käinud siin koolimaja vaatamas, raamatukogu ja perearstikeskust. Igal pool saame uusi teadmisi ja õpime midagi. (ÕP13)

Teise lasteaia kõikide õpetajate arvamused olid sarnased. Nad tõid välja, et õuesõppe läbiviimiseks kasutavad nad mõisaparki, jõeäärt, kauplust, raamatukogu ja alevi vahel olevaid tänavaid. Üks õpetaja tõi lisaks välja, et tänu kergliiklusteedele saab ta koos lastega ratastega minna ka natuke kaugemale uudistama.

Ah jaa, me oleme käinud veel mitmeid kordi kergliiklusteed mööda ratastega paari kilomeetri kaugusel metsas, aasal ja põllul uurimas loodust. (ÕP10)

Kolmanda lasteaia mõlemad õpetajad tõid samuti esile sarnaseid võimalusi õuesõppe läbiviimiseks väljaspool lasteaia õueala. Nad mainisid, et käivad tihti metsas, mere ääres, sadamas ja alevi vahel jalutamas. Lisaks mainis üks õpetaja, et viib lapsi ka paberikonteineri ja kraavi juurde, kus saab palju põnevat teha.

Siis no seal kraavi juures saab nii palju põnevaid ülehüppeid teha, silda ehitada, kui kraav on kuiv, siis veeretada alla, korjata kevadel kellukesti ja paljugi muud. (ÕP4)

Küsimusele, et kuidas soodustab või takistab lasteaia õueala ja lähikümbus õuesõppe läbiviimist, vastasid õpetajad lasteaia põhiselt siiski erinevalt. Kõik esimese lasteaia õpetajad peale ühe tõid välja soodustavate teguritena, et õuealal on olemas erinevad maitsetaimede- ja lillede istutuskastid, juurviljakastid, putukahotell ja marjapõõsad, mille eest lapsed saavad ise hoolitseda.

No praegu meil on siin erinevad maitsetaime kastid ja lilled ja see kõik ju soodustab. Lapsed saavad ise rohida ja maitsta ja nii kõike seda ise teha. (ÕP1)

Ühele õpetajal tundus, et kogu see maitsetaimede- ja lillede eest hoolitsemine ei ole piisavalt hästi organiseeritud.

Ja need lille ja taimekastid, no neid ei ole jagatud ära, kes tahab see teeb. Et see osa võiks olla paremini reguleeritud, organiseeritud. (ÕP5)

Lasteaia lähiümbruse osas olid esimese lasteaia pooled õpetajad seisukohal, et lasteaia lähiümbrus pigem ei soodusta õuesõpet, tuues välja, et võimalused on üksluised ja piiratud. Nad rõhutasid, et on ainult väike park ja jõeäär ja rohkem midagi ei ole. Teine osapool õpetajad leidsid, et lasteaia lähiümbruses on piisavalt looduslikku keskkonda, mis toetab õuesõppe läbiviimist.

Looduskeskkond on nagu ikkagi mitmekesine, mis soodustab. On erinevaid linde, on erinevaid puid. Et isegi loomi on. Kui minna õppekäigule, siis võib parte sööta. Näeb näeb koeri ja lasteaia õuealal on ka jäneseid nähtud (ÕP2)

Teise lasteaia õpetajate arvamused õueala ja lähiümbruse soodustavate ja takistavate tegurite osas olid suhteliselt sarnased. Nad tõid välja, et õueala pigem ei soodusta õuesõpet, kuid lähiümbrus soodustab. Õueala peamiste puudustena tõid nad välja, et kuigi nende õueala on piisavalt suur ei ole neil istutuskaste, marjapõõsaid ja kasvuhoonet, kus lastega koos tegutseda.

Lasteaias pigem ei soodusta õuesõppe läbiviimist. Võiks olla aiandust, lilli, marjapõõsaid ja isegi kasvuhoone, ruumi ju selleks on. (ÕP7)

Aga lasteaia, meie konkreetne lasteaia õu minu arust ei soodusta, et siin siin ei ole piisavalt palju sellist, võiks olla aiamaa, viljapuud, marjapõõsad. (ÕP9)

Lasteaia lähiümbruse osas olid õpetajate arvamused sarnased ja positiivsed. Kõik õpetajad leidsid, et lähiümbrus pigem soodustab õuesõpet. Toodi välja, et neil on võimalus minna mõisaparki kuulama lindude laulu, uurida loomajälgi põllul, vaadelda parte jõeääres, külastada kooli, raamatukogu ja poodi.

Vaatad pargis loodust, otsid põllu pealt loomade jälgi, käid heinamaal jälgimas muutusi, oi siin on võimalusi ikka. (ÕP7)

No väga soodustab sellepärast, et et meil tõesti on väga mitmekesine ja ilus siin meie lasteaia ümbruses, kus saab vaadata looduses muutusi, külastada raamatukogu ja poodi. Me kuuleme linnulaulu ja isegi kitse oleme näinud. (ÕP6)

Kolmanda lasteaia arvamused olid ühtsed nii õueala kui ka lähisümbruse osas. Õpetajad tõid välja, et nende lasteaia hoov ja lähiümbrus soosivad igati õuesõppe regulaarset läbiviimist. Õpetajad rõhutasid, et nende jaoks algab õuesõppe kohe kui välisuksest välja astuvad, kuna

mõne sammu kaugusel asub mets. Lisaks märkisid nad, et erinevad ümbruskaudsed keskkonnad soodustavad kasutama erinevaid meeli.

Väga hästi soodustab. Keskkond soodustab igati. Astume uksest välja ja olemegi metsas. Erinevad lõhnad, värvid hääled ja looduslikud vahendid, super ju. (ÕP14)

Lisaks rõhutasid nad, et lasteaia õueala toetab samuti õuesõppe läbiviimist.

No meil on siin kõik olemas. need peenrakastid, üks ole, sinna jõuame, istutame taimi, üks ole. Hoolitseme nende eest, sügisel korjame saaki. Maitseme neid. Ja siis jah, lilli, lilli oleme istutanud lastega koos. Siis eksole on meil marjapõõsad, mõned puud ja väike kasvuhuone. (ÕP4)

Takistuste osas ei osanud kumbki õpetaja midagi välja tuua.

No tegelikult meil siin on ainult soodustused ja takistusi ei olegi. Ja kui ka vahest on, siis me vaatame, kuidas teisiti saab ja ikka teeme. (ÕP4)

Noo no ma ei saa öelda, no meil et midagi takistaks, ei ole takistusi. (ÕP14)

Uurides õpetajatelt, et mida nad vajaksid lisaks lasteaia õuealale või lähiümbruses õuesõppe läbiviimiseks, tõid esimese lasteaia õpetajad ühiselt välja vajaduse õppeklassi järele, kus saaks lapsi koondada ja erinevaid tegevusi läbi viia.

No siin tegelikult ongi nüüd õpetajat tõstatanud sellise sellise teema, et teeks, teeks ikkagi need õuesõppeklassid nagu eraldi kohe välja, kus oleks võimalik lapsi koondada, et teeks lastega midagi koos ja lihtsam ka seal ma arvan. (ÕP2)

Seal katusealust oleks vaja nagu, nagu siis õuesõppe klassi noh, (ÕP3)

Teise lasteaia õpetajad väljendasid sama vajadust. Nad pidasid oluliseks, et õues oleks katusealune või õuesõppeklass, kus on lauad ja pingid.

...et võiks olla tegelikult selline selline korralik koos laudade-pinkidega õppeklass (ÕP6)

No ma arvan, et sellised nii nagu seal kooli ees on need samad, need need õppe või, noh nagu tehtud õuesõppe klasside jaoks need pingid ja siis lauaosa seal. Et siis nagu õuesõppeklassid või varjualused. (ÕP8)

Kolmanda lasteaia kõik õpetajad kinnitasid, et neil on kõik vajalik juba olemas ega vaja hetkel midagi.

Et kuidas, nojah, meil siin nagu kõik olemas, samas. Midagi ei ole vaja. (ÕP4)

Päris raske vastata. No meil on siin tegelikult kui nii võtta siis meil on ju kõik olemas. (ÕP 14)

Analüüsid õpetajate arvamusi oma lasteaia õuealal ja selle ümbruses erinevate soodustavate tegurite, võimaluste ja takistuste osas, saab järeldada, et isegi samas lasteaias töötavad õpetajad ei pruugi märgata samu eeliseid ja puudusi.

3.4. Arutelu

Käesoleva uurimistöö eesmärk oli välja selgitada kolme Jõelähtme valla lasteaia õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused õuesõppe regulaarse rakendamise vajalikkusest koolieelses eas.

Esimese uurimisküsimuse kaudu sooviti välja selgitada, millised on õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest. Bakalaureusetöö raames läbiviidud uuringust selgus, et kõik õpetajad peavad õuesõpet oluliseks ja vajalikuks. Nad tõid välja, et eelkõige tähendab see õppimist õues. Sama ütleb Eestis kasutusel olev definitsioon, et õppimine toimub autentses ja õppimist toetavas keskkonnas ehk õues (Sarv & Vilbaste, 2009, lk 14; Tuuling, 2013, lk 99). Lisaks tõid õpetajad välja, et õuesõpe on planeeritud õppetegevus, kus laps saab uurida, katsetada ja kasutada kõiki oma meeli ning õppimine toimub ehedas keskkonnas. Sarnasel seisukohal on ka Tuuling (2013, lk 98) ja Raadik (2009, lk 7), kes on öelnud, et õuesõpe võimaldab õppimist ehedas ja toetavas keskkonnas, kus kõigi meeltega toimub vahetu õppimine, soodustades katsetamist, uurimist, vaatlust ning arendades koostööskust.

Õpetajad pidasid õuesõpet oluliseks ka looduse tundma õppimise ja hoidmise eesmärgil ning tõid välja, et see peaks alguse saama juba varajases lapseas, eesmärgiga kujundada sellest elustiil. Kõrvutades antud väidet teooriaga, siis on Tuuling (2013, lk 97–98) öelnud samuti, et juba lapseas on loodusega tutvumine oluline, kuna see loob aluse loodushoiu mõistmisele ning täiskasvanueas on seeläbi suurem huvi ümbritseva looduse vastu. Seda, et tutvus loodusega peaks alguse saama juba lasteaias toob välja ka KELA RÕK (2008) § 17 lg 5–6, milles on rõhutatud, et lasteaia lõpuks peaksid lapsed oskama väärtustada keskkonda hoidvat mõtteviisi ning märkama nähtusi ja muutusi looduses. Looduse tundma õppimise alustalaks on õppida loodust hoidma. Käis (1996, lk 160) kinnitab samuti, et looduse hoidma õppimiseks on oluline arendada ja süvendada armastust looduse vastu.

Õpetajate teadmised meetodite osas olid üsna sarnased. Nad tõid välja, et nii vaatlus-, avastus-, katsetusõpe kui ka õppekäigud on kõik olulised. Üks õpetaja oli seisukohal, et kuna

mäng on lapse jaoks kõige tähtsam ja põhiline tegevus, siis on mäng kõige tähtsam meetod õppimiseks. Wilson (2012, lk 47) on samuti rõhutanud mängu olulisust, et just igapäevane ning katkematu mäng võimaldab lapsel osa saada mitmekülgselt loova mängu võimalustest looduskeskkonnas. Mängu olulisus on rõhutatud ka KELA RÕK-s (2008 § 12 lg 1) ning sama on öelnud ka Käis (2018, lk 79), et eelkoolieas lapse peamiseks tegevuseks on mäng.

Kõige efektiivsema meetodina tõid enamused õpetajaid välja õppekäigu, põhjendades seda asjaoluga, et lisaks looduse mitmekesisuse märkamisele saavad lapsed liikuda ja olla aktiivsed. Sarnast seisukohta jagab ka Tuuling (2017, lk 131), et õppekäigud looduses on olulised, kuna need võimaldavad lastel liikuda, õppida tundma erinevaid taimi ja loomi ning suunavad lapsi märkama ja mõistma looduslikku tasakaalu. Õppekäigu eeliseks võib pidada ka seda, et läbi õppekäigu saab tekitada lapses huvi liikumise vastu. On kindlaks tehtud, et eelkooliealine laps vajab päevas vähemalt 60 minutit aktiivset füüsilist liikumist, kuna 2–7 aastastel lastel kujunevad sel perioodil välja põhiliigutused. Lisaks toetab aktiivne füüsiline liikumine lapse emotsionaalset, sotsiaalset ja motoorset arengut. (Münti & Rae, 2021)

Uuringus selgunud vastuste põhjal võib järeldada, et õpetajatel on hea arusaam ja teadlikkus õuesõppest. Nad rõhutasid olulisi aspekte, nagu näiteks vajadust viia lapsed juba lasteaias loodusesse ning samuti pidasid oluliseks, et õues saab laps olla füüsiliselt aktiivne, kasutada kõiki oma meeli, avastada ja katsetada.

Teise uurimisküsimuse kaudu sooviti välja selgitada, millised on õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajadustest ning selle positiivsed ja negatiivsed aspektid. Tuuling (2017, lk 121) on öelnud, et õuesõppe edendab tervislikku ja aktiivse eluviisi kujunemist, kus lapsed on füüsiliselt aktiivsed nautides vabadust ja liikumisvõimalusi. Ka õpetajad tõid välja, et regulaarne õuesõppe toetab just tervislikku ja füüsiliselt aktiivset eluviisi. Kõige olulisemaks peeti füüsilist aktiivsust, kuna see toetab laste tervist ja üldist heaolu ning toetab laste mõtteprotsesse. Regulaarse kasutamise vajadust nägid õpetajad ka selles, et lapsed õpiksid omandama oskusi reaalses keskkonnas. Kui teadmised saavad kinnistuda otseste kogemuste kaudu, muutuvad need aktiivsemaks ning laste huvi selles keskkonnas tekkinud küsimuste vastu on positiivne (Brügge & Szczepanski, 2007, lk 33). Oluline on, et lapsed saaksid aru looduses toimuvatest seostest, mis aitavad neil toime tulla erinevates olukordades ja keskkondades. Seega õuesõppe kaudu võimaldame lastele arengut, mis toetab nende saamist täisväärtuslikeks, terveteks ja tasakaalukateks ühiskonnaliikmeteks (Sarv & Vilbaste, 2009, lk 14). Lisaks märkisid õpetajad, et kui lapsed saavad piisavalt õues

viibida ja ringi liikuda, siis on neil vähem stressi, nad on rahulikumad ja tervemad. Sama kinnitavad ka varasemalt läbiviidud uuringud, et need lapsed, kes viibivad rohkem õues, on tervemad, tähelepanelikumad, tasakaalukamad ja rahumeelsemad (Tuuling 2013, lk 98).

Huvitav aspekt on, et kuigi õpetajatel on teoreetilised teadmised õuesõppe olulisusest lapse arengu toetamise eesmärgil, nad siiski ei rakenda seda regulaarselt. Suurem osa õpetajatest hindasid oma õuesõppe läbiviimiste osakaalu ebapiisavaks. Vähem kui pooled õpetajatest tõid välja, et rakendavad õuesõpet kolm korda kuus ning ülejäänud õpetajad ütlesid, et ainult paar korda kuus. Ebapiisava õuesõppe rakendamise tulemusteni jõudis ka Peeba (2023), kelle uurimistöö tulemustest selgus, et õpetajad rakendavad enda arvates õuesõpet liiga harva, keskmiselt korra kuus. Sama tulemuseni jõudis ka (Keller 2022), et õpetajad rakendavad õuesõpet pigem harva, mis ühtib ka käesoleva uurimistöö tulemustega. Õpetajate õuesõppe läbiviimine sõltus suurel määral ebasobivast ilmast ja ilmale mitte vastavatest riistest lastel. Raadik (2009, lk 11) on seisukohal, et vihmase ilmaga on küll keerulisem viia läbi õuesõpet, kuid selleks saab kasutada mõnda varjulist kohta ja tuleb jälgida, et lastel oleks siiski ilmastikukindlad riided.

Õpetajatega vesteldes tuli välja, et nende arvates on rohkem positiivseid kui negatiivseid aspekte õuesõppe rakendamisel. Positiivsete aspektidena toodi välja, et kui laps saab viibida looduses, ehedas keskkonnas, siis see toetab lapse igakülgset arengut ning lapsed saavad kasutada kõiki oma meeli ja olla loovamad. On teada, et kui laps viibib looduses, saab ta arendada oma kujutlusvõimet, loovust ja harmooniat, mis on olulised aspektid tervise ja heaolu seisukohast (Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 47–48). Ühe väga olulise aspektina toodi välja, et lapsed saavad ise avastada ja katsetada erinevate looduslike vahenditega, mis on oluline eelis võrreldes tubase õppimisega, kus peamiselt toimub õppimine pilte vaadates ja õpetaja juttu kuulates. Selline õppimine võib jätta teadmised pinnapealseks. Sarnast seisukohta on jagatud ka varasemalt, kus on öeldud, et õuesõppe keskkonnad pakuvad unikaalseid kogemusi, mida siseruumides korrata ei saa (Ambrose & Armstrong, 2009; Dahlgren & Szczepanski, 1998, lk 23).

Negatiivsete aspektidena olid kõige suuremateks takistusteks õuesõppe läbiviimisel ebasobiv ilm ja laste ebasobiv riistus. Ka Peeba (2023) uurimistöös toodi ühe takistusena välja, et õuesõppe läbiviimine sõltub ilmast ja aastaajast. Teine takistav tegur oli õpetajate arvates, et õuesõppe planeerimine võtab rohkem aega ja õpetajate oskamatus planeerida õuesõpet. Kui õpetajad ei rakenda õuesõpet regulaarselt, siis ei teki harjumust seda

rakendada ja ka planeerimine on aeganõudvam ja keerulisem. Kiviranta et al., (2023) uuringust selgus samuti, et üheks peamiseks väljakutseks õuesõppe korraldamisel ja rakendamisel on õpetajate arusaam ja teadmised õuesõppe planeerimise ja rakendamise osas. Autori arvates tuleks antud probleemi lahendamiseks võimaldada õpetajatele piisavalt koolitusi, kust nad saaksid uusi ideid ja praktilisi kogemusi.

Ohtude osas õuesõppe rakendamisel olid vastused üsna tagasihoidlikud ja sarnased. Kõige suuremateks ohtudeks pidasid õpetajad üldise turvalisuse tagamist. Kardetakse, et lapsed võivad looduses olles midagi mürgist endale suhu panna, ära kaduda ning ronida ja kukkuda. Samas ei tohi me lastelt ära võtta seda ise katsetamist, et ta tunnetaks ise ohte ronimisel ja õpiks ise riske hindama. Me saame laste riske vähendada täiskasvanu poolse juhendamisega, kes õpetavad lapsi märkama tõsisemaid riske, pööravad tähelepanu ohutusele, kuid samas julgustavad lapsi toime tulema erinevate väljakutsetega (Tovey, 2011, lk 89).

Tulemuste põhjal saab järeldada, et õpetajad peavad oluliseks regulaarset õuesõppe rakendamist, kuid vajavad siiski suunamist ja koolitusi, et tunda ennast kindlamalt. Koolitustest sõltub õpetajate valmisolek rakendada õuesõpet. Kikas (2009, lk 5) on samuti välja toonud, et keskkonnahariduse tase sõltub peamiselt õpetajate valmisolekust ja teadmistest.

Kolmanda uurimisküsimuse kaudu sooviti välja selgitada, millised võimalused ja takistused on regulaarseks õuesõppe rakendamiseks lasteaias õpetajate hinnangul. Õpetajad vastasid küsimustele lähtuvalt enda lasteaiast. Vastustest oli näha, et enamus õpetajad oskasid välja tuua oma lasteaias õueala ja ümbruse eripärasid. Toodi välja erinevaid kohti õuesõppe läbiviimiseks, sh pargid, metsad, jõe-, ja mereäär, kauplus, raamatukogu, arstikeskus, kool jms. Samas tuli intervjuudest välja, et samas lasteaias töötavad õpetajad ei näinud alati ühesuguseid võimalusi. Oli selgelt arusaadav, et need õpetajad, kes rakendasid sagedamini või regulaarselt õuesõpet, siis nende jaoks oli planeerimine ja õuesõppe läbiviimine kergem.

Vastanute seas oli õpetajaid, kes olenemata võimaluste olemasolust viivad meelsamini läbi õppetööd rühmaruumis, kuna see on mugavam õpetaja jaoks ja materjalid on kättesaadavamad. Seega saab öelda, et ka õpetaja motivatsioonist sõltub, kas õpetaja viib õppetööd läbi rühmaruumis või õues. Samas on KELA RÕK-s (2008) §5 lg 1 välja toodud, et õppetegevus peaks toimuma erinevates keskkondades.

Peamise ja kõige olulisema takistusena nägid peaaegu kõik õpetajad oma lasteaia hoovis õuesõppeklassi puudumist, kus iga ilmaga õppetegevust läbi viia. Lastele on oluline tagada ohutus ja heaolu ning sellepärast peavad nad olema kaitstud äärmuslike ilmastiku- ja temperatuuritingimuste eest. Kuuma, sajuse ja tuulise ilma korral peab olema varjualune vms kuhu varju minna. (Ambrose & Armstrong, 2009) Sellest tulenevalt on autori arvates see õpetajate poolt põhjendatud argument. Oli ka õpetajaid, kes tõid välja istutuskastide-, viljapuude-, marjapõõsaste ja kasvuhoone puudumise, kuid samas väitsid õpetajad, et õueala on piisavalt suur. Seega on see teostatav ja vajab lihtsalt õpetajate initsiatiivi.

KOKKUVÕTE

Uurimistöö eesmärk oli välja selgitada kolme Jõelähtme valla lasteaia õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused õuesõppe regulaarse rakendamise vajalikkusest koolieelses eas. Antud eesmärk oli püstitatud tulenevalt probleemist, et õpetajad peavad küll õuesõpet oluliseks, kuid ei rakenda seda siiski regulaarselt. Uurimistöö läbiviimine võimaldas uurijal saada ülevaade õpetajate arusaamadest õuesõppest ning ülevaate kohalike lasteaedade eripäradest, mis võivad mõjutada õuesõppe rakendamist. Eesmärgi saavutamiseks püstitati kolm peamist uurimisküsimust: millised on õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest; millised on õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajadustest ning selle positiivsed ja negatiivsed aspektid; millised võimalused ja takistused on regulaarseks õuesõppe rakendamiseks lasteaias õpetajate hinnangul.

Andmekogumismeetodina kasutati kvalitatiivset uurimisviisi ja poolstruktureeritud intervjuusid. Intervjuudes osales 14 õpetajat kolmest Jõelähtme valla lasteaiast. Õpetajatele esitati intervjuude käigus 22 küsimust, mis andsid vastused kolmele püstitatud uurimistöö küsimusele.

Uuringust selgus, et õpetajad on teadlikud õuesõppe olulisusest. Õpetajad pidasid õuesõpet oluliseks kuna õppimine toimub ehedas keskkonnas, kus lapsed saavad katsetada ja avastada ning rakendada kõiki oma meeli. Samuti rõhutasid nad, et õuesõpe peaks alguse saama lasteaiast, et kujundada lastes loodust väärtustavaid hoiakuid ning läbi selle vastavat elustiili. Õpetajate jaoks on õuesõppel oluline roll ka lapse arengu toetamise eesmärgil. Nad olid seisukohal, et õuesõpe soodustab laste vaimset, füüsilist ja sotsiaalset arengut. Õpetajad tõid esile kõige olulisemana füüsilise aktiivsuse tähtsuse, kuna see avaldab positiivset mõju laste tervisele ja heaolule ning stimuleerib laste mõtteprotsesse. Oluliseks peeti ka õppimist reaalses tingimuses ehk nagu päris elus.

Enda lasteaiast lähtuvalt tõid õpetajad välja õuesõpet soodustavaid ja takistavaid tegureid. Peamiste soodustavate teguritena toodi välja parki, metsa, jõe- ja mereäärt. Peamise ja suurima takistusena nägid õpetajad õuesõppeklassi puudumist. Enamuse õpetajate hinnangul on neil olemas õuesõppe läbiviimiseks vastavad tingimused, kuid olenemata sellest ei rakenda nad õuesõpet siiski regulaarselt.

Arvestades uurimistöö eesmärki ning selle saavutamiseks püstitatud uurimisküsimusi, saab järeldada, et eesmärk sai täidetud. Saadud tulemustest lähtuvalt selgus kolme Jõelähtme valla

lasteaia õpetajate arusaam õuesõppest ja arvamused õuesõppe regulaarse rakendamise vajalikkusest koolieelses eas.

Õpetajate vastustest tulenevalt saab järeldada, et õpetajad on “kapseldunud” oma igapäevastesse harjumuspärastesse tegevustesse ning õuesõppe planeerimine ja rakendamine tundub neile aeganõudvam ning keerulisem kui rühmaruumis. Sellest tulenevalt saab järeldada, et õpetajad vajavad õuesõppe planeerimise ja rakendamise osas tuge ja koolitusi, mis annaks neile uusi ideid ja praktilisi kogemusi.

Käesoleva uurimistöö praktiline väärtus seisneb selles, et sügisel (2024) tutvustatakse uurimistulemusi kolmele Jõelähtme valla lasteaiale pedagoogilistel koosolekutel, kus osalevad lasteaedade juhtkond ning õpetajad. Pedagoogilistel koosolekutel esitatakse uurimistulemuste põhjal ilmnunud kitsaskohad ning teen ettepanekuid nende parendamiseks.

Uurimistöö piiranguks võib pidada valimi väiksust, kuna uuring viidi läbi ühe valla lasteaedades. Seetõttu ei ole võimalik teha üldistavaid järeldusi vastuste osas. Lisaks ka seda, et intervjuu käigus ei selgunud, kas õpetajad on saanud koolitusi õuesõppe läbiviimise osas.

Edaspidises uurimises võiks keskenduda asjaolule, et kuidas erinevad toetavad meetmed ja koolitused mõjutavad õpetajate suhtumist ning praktilist rakendamist õuesõppes.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Alumäe, T., Olev, A. (2022) "Estonian Speech Recognition and Transcription Editing Service". *Baltic Journal of Modern Computing*, Vol. 10, No. 3, pp. 409–421
<https://doi.org/10.22364/bjmc.2022.10.3.14> (viimati vaadatud 24.03.2024).
- Ambrose, L. & Armstrong, J. (2009) *Early Years Outdoor Learning. A Toolkit for Developing Early Years Outdoor Provision*
<https://www.calameo.com/books/003135213a037890f589c> (viimati vaadatud 22.02.2024).
- Brügge, B., Szczepanski, A. (2007). *Pedagoogika ja juhtimine*. Rmt Vilbaste, K. (toim). *Õuesõpe* (lk 27 – 55). AS Kirjastus Ilo.
- Cornell, J. (1998). *How to Be An Effective Nature Guide. Sharing Nature With Children*. DAWN Publications.
- Cox, A., Loebach, J. (2020). *Tool for Observing Play Outdoors: A New Typology for Capturing Children`s Play Behaviors in Outdoor Environments*
<https://www.mdpi.com/1660-4601/17/15/5611> (viimati vaadatud 05.02.2024).
- Dahlgren, L. O., Szczepanski, A. (1998). *Outdoor education. Literary education and sensory experience*. Kisa- Tryckeriet AB.
- Erdem, D. (2018). *Kindergarten Teachers` Views About Outdoor Activities*.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1174375.pdf> (viimati vaadatud 31.01.2024).
- Harding, S., Thomas, F. (2011). *The role of play. Play outdoors as the medium and mechanism for well-being, learning and development*. Rmt White, J. (koost). *Outdoor Provision in the Early Years* (lk 12 – 22). Sage Publications Ltd.
- Jaani, J., Kukk, I., Lõhmus, E. (2013). *Õppemeetodid: Avastusõpe*.
<https://sisu.ut.ee/oppemeetodid1/teema-1> (viimati vaadatud 08.02.2024).
- Keller, D- K, (2022). *Looduskeskkonna ning loodusmaterjali kasutamine lasteaias Anija valla ja Tallinna lasteaedade näitel*.
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/fe14d75e-1c64-4ea5-aa06-fc2b7c18fdea/content> (viimati vaadatud 11.04.2024).
- Keskkonnaamet (2022, august). *Eesti elanike keskkonnateadlikkuse uuring*.
https://kliimaministeerium.ee/sites/default/files/documents/2022-11/2022%20Keskkonnateadlikkuse%20uurung.pdf?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTAAAR2S2wmmo0Mk28Gbl9_kLfKBxJkcNfkWAKh68cAHkah2BR-9Ux-Uu4-hDPQ_aem_ATgySz6AvG57EJBrZJNhxDHbbo4hAV9lbNV04rHv7_SW2ItTigBoe5eekCa43n5bvUm9W6IQsvBQv-mCerAVikC5 (viimati vaadatud 10.10.2023).
- Kikas, Ü. (2009). *Milleks meile keskkonnaharidus?* Rmt Runnel, K. (koost). *Keskkond õpetab*. AS Eccoprint.
- Kiviranta, L., Lindfors, E. Luukka, E., Rönkkö, M., L. (2023). *Outdoor learning in early childhood education: exploring benefits and challenges*.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00131881.2023.2285762> (viimati vaadatud 08.02.2024).
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). RT I 2008, 23, 152.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772> (viimati vaadatud 12.10.2023).

- Käis, J. (1996). *Kooliraamat*. Kirjastus Studium.
- Käis, J. (2018). *Õpetuse alused ja teed*. Kirjastus Studium.
- Laherand, M-L. (2008) *Kvalitatiivne uurimisviis*. Infotrükk.
- Masing, V., Pae, T., Rebane, H. (2001). *Õppekäigud linnarohelusse*. Koolibri
- Münti, M., Rae, V. (2021). Liikumise olulisusest lapseas.
<https://www.teatoimeta.ee/uus/lasteaed/muusika-ja-liikumine/liikumise-olulisusest-lapseas/> (viimati vaadatud 10.04.2024).
- Patton, M, Q. (2002). Qualitative Interviewing. *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Sage Publications.
- Peeba, M. (2023). *Õuesõppe kasutamine ja selle kitsaskohad Vinni valla lasteaedade näitel*. Bakalaureusetöö.
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/91311/Peeba_bak.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Viimati vaadatud 02.11.2023).
- Raadik, S. (2009). Õuesõpe- eluliselt vajalik õppimise viis. *Õpime õues mängides*. AS Kirjastus Ilo.
- Rämmer, A. (2014). *Valimi moodustamine*. <https://samm.ut.ee/valimid> (Viimati vaadatud 10.12.2023).
- Sandell, K. (2007). Looduslikust eluviisist õues puhkamiseni. Rmt Vilbaste, K. (toim). *Õuesõpe* (lk 9–26). AS Kirjastus Ilo.
- Sarv, M., Vilbaste, K. (2009). Miks on hea üks päev nädalas õues õppida? Rmt Runnel, K. (koost). *Keskkond õpetab*. AS Eccoprint.
- Talvik, M., Salumaa, T. (2003). *Ajakohastatud õppemeetodid*. Merlecons ja Ko.
- Timoštšuk, I. (2005). Õpikeskkond. *Loodusõpetus alushariduses*. TLÜ Kirjastus.
- Tovey, H. (2011). Achieving the balance. Challenge, risk and safety. Rmt White, J. (koost). *Outdoor Provision in the Early Years* (lk 86 – 94). Sage Publications Ltd.
- Tuuling, L. (2013). Õuesõpe – lõimitud aktiivse õppimise parim viis. Rmt Nugin, K. (koost). *Üldõpetuse rakendamine lasteaias* (lk 97 – 121). AS Atlex.
- Tuuling, L. (2017). Õuesõppe rakendamine lasteaias. Rmt Nugin, K., Õun, T. (koost). *Õppe- ja kasvatusgevus lasteaias* (lk 115 – 153). AS Atlex.
- Tuuling, L., Ugaste, A., Õun, T. (2018). *Teachers' opinions on utilizing outdoor learning in the preschools of Estonia*. Journal of Adventure Education and Outdoor Learning.
https://www.researchgate.net/publication/329446170_Teachers'_opinions_on_utilizing_outdoor_learning_in_the_preschools_of_Estonia (Viimati vaadatud 08.11.2023).
- Vihman, M. (2016). *Maastikumäng kui õppevorm. Aktiiv- ja õuesõpe*. AS Atlex.
- Wilson, R. (2012). *Nature and Young Children*. MPG Books Group.
- Õunpuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitaavne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.

LISA

Lisa 1. Intervjuu küsimustik õpetajatele.

Taustaandmed

1. Mis on Teie vanus?
2. Milline on Teie haridus?
3. Kui pikk on Teie tööstaaž õpetajana?
4. Kui vanad lapsed käivad Teie rühmas?

Õpetajate teadmised ja arusaamad õuesõppest

5. Mida tähendab Teie jaoks õuesõpe?
6. Kas viite meelsamini õppetööd läbi rühmaruumis või õues? Põhjendage palun.
7. Millised on Teie kogemusel erinevused õuesõppe läbiviimisel rühmaruumis ja õues?
8. Milliseid meetodeid rakendate õuesõppe läbiviimisel?
9. Milliseid meetodeid peate õuesõppe läbiviimisel kõige efektiivsemateks?

Õpetajate arvamused õuesõppe regulaarse kasutamise vajadustest ning selle positiivsetest ja negatiivsetest aspektidest

10. Miks on lasteaias õuesõpe ehk õppimine looduses, ehedas keskkonnas Teie arvates vajalik ja oluline?
11. Kui oluliseks peate õuesõpet lapse arengu toetamise eesmärgil? Põhjendage palun.
12. Kas viite õuesõpet läbi regulaarselt?
13. Mitmel korral nädalas/kuus kasutate õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel õuesõpet?
14. Kas Teie hinnangul on praeguste õuesõppe tegevuste läbiviimiste osakaal piisav?
15. Millised on Teie arvates toetavad ja positiivsed aspektid õuesõppe läbiviimisel?
16. Millised on Teie arvates takistavad ja negatiivsed aspektid õuesõppe läbiviimisel?
17. Milliseid ohte näete õuesõppe läbiviimisel?

4. Jõelähtme valla lasteaia võimalused ja takistused regulaarseks õuesõppe rakendamiseks õpetajate hinnangul

18. Milliseid kohti olete kasutanud lähimbruses õuesõppe läbiviimiseks lisaks lasteaia õuealale?
19. Kuidas soodustab Teie arvates lasteaia õueala ja lähimbrus õuesõppe läbiviimist?
20. Millised on takistused Teie arvates lasteaia õuealal ja lähimbruses õuesõppe läbiviimiseks?
21. Kas ja mida vajaksite lisaks õuesõppe läbiviimiseks lasteaia õuealal või selle lähimbruses?
22. Kas soovite veel midagi lisada?